UNESCO info

Het Internationaal Jaar van de Biodiversiteit

77

CULTUUR Culturele noodhulp voor Haïti

JONGEREN Jongeren centraal stellen bij oplossen van de crisis

WERELDERFGOED Erfgoedbeleid in Brugge onder de loep

SOCIAAL Mondiale belangstelling voor sociale wetenschappen groeit

driemaandelijks tijdschrift april / mei / juni 2010

UNESCO Info is het driemaandelijks tijdschrift van het UNESCO Platform Vlaanderen. Het wil de idealen en programma's van UNESCO beter bekend maken door in gewone mensentaal te vertellen wat de Organisatie dagdagelijks doet.

Hoofdredactie
Marino Bultinck

Bijzondere medewerkers
Wannes Devos, Jorn Van Thillo

Ontwerp en druk
www.artypo.be, Delphine Kuyle

Verantwoordelijke uitgever
Jean-Pierre Dehouck

Contact
UNESCO Platform Vlaanderen vzw
Farasijnstraat 32
B-8670 Koksijde (Oostduinkerke)
T +32 (0)58 52 36 41
T/ F +32 (0)58 51 44 79
E info@unesco-vlaanderen.be
I www.unesco-vlaanderen.be

Abonnementen:
Voor 10 euro per kalenderjaar kan je UNESCO Info in de brievenbus ontvangen. Het volstaat een briefje of e-mail met je gegevens naar ons contactadres te sturen om UNESCO Info thuisgestuurd te krijgen.

Het **UNESCO Platform Vlaanderen** is een niet-gouvernementele organisatie die fungeert als het centrale aanspreekpunt voor iedereen in Vlaanderen die informatie zoekt die verband houdt met de activiteiten en programma's van de UNESCO. De organisatie staat eveneens in voor de coördinatie van een aantal Unesco-initiatieven in Vlaanderen en zorgt er via samenwerking en netwerking met andere partners voor dat de idealen van de UNESCO beter ingang vinden bij de civil society.

UNESCO is de intergouvernementele Organisatie voor Onderwijs, Wetenschappen, Cultuur en Communicatie, een van de gespecialiseerde agentschappen van de Verenigde Naties. Het doel van UNESCO bestaat erin om vrede en veiligheid te bevorderen door de samenwerking tussen landen te stimuleren in de deelgebieden die tot haar actiedomein behoren teneinde een universeel respect voor rechtvaardigheid, de wet, mensenrechten en fundamentele vrijheden ingang te doen vinden voor alle volkeren ter wereld zonder onderscheid van ras, geslacht, taal of godsdienst.

Fascinerend Koksijde Oostduinkerke

Vlaamse overheid

Dit project geniet de financiële steun van de Vlaamse Regering. De Vlaamse overheid kan niet verantwoordelijk gesteld worden voor de inhoud van dit tijdschrift.

jongeren
Jongeren centraal stellen bij het oplossen van de crisis 8
Het Internationaal Jaar van de Jeugd wil jongerenparticipatie hoger op de politieke en maatschappelijke agenda plaatsen.

sociale wetenschap
Mondiale belangstelling voor sociale wetenschappen groeit 9
Sociale wetenschappen zijn niet langer exclusief een westerse aangelegenheid. Dit vergroot het potentieel ervan om oplossingen aan te brengen voor internationale uitdagingen.

cultuur
Culturele noodhulp voor Haïti 10
In de nasleep van de aardbeving in Haïti en bij de heropbouw van het land concentreert UNESCO zich op het verminderen van de culturele impact van de ramp.

onderwijs
Studenten International Educating Class geloven in verandering 22
Een internationale studentengroep werkte een veelzijdig project in Leuven uit waarin het gedachtegoed van UNESCO centraal stond.

werelderfgoed
Erfgoedbeleid in Brugge onder de loep 24
Een delegatie van UNESCO en ICOMOS bezocht Brugge om na te gaan of geplande bouwprojecten de werelderfgoedstatus van de stad niet in gevaar brengen.

focus
Het Internationaal Jaar van de Biodiversiteit
Belang van biodiversiteit 13
Biodiversiteit vormt als het ware de grondstof van het menselijk bestaan op aarde. We hebben er dus alle belang bij om het met respect te behandelen.

Verlies van biodiversiteit 15
De teloorgang van ecosystemen en het ermee gepaard gaande verlies aan biodiversiteit vormt een ernstige bedreiging voor het welzijn en de ontwikkeling van komende generaties.

UNESCO en biodiversiteit 17
Het beschermen van biodiversiteit is een schoolvoorbeeld van een problematiek die een geïntegreerde grensoverschrijdende aanpak vergt. UNESCO neemt het voortouw om alle betrokkenen samen te brengen en te doen samenwerken.

Actie voor biodiversiteit 20
Willen we het tij doen keren en biodiversiteit laten floreren, dan moet iedereen - van beleidsmaker over bedrijfsleider tot burger - zijn verantwoordelijkheid nemen.

publicaties
Boeken 27
Climate Change and Arctic Sustainable Development
Brochures 27
Recht door zee

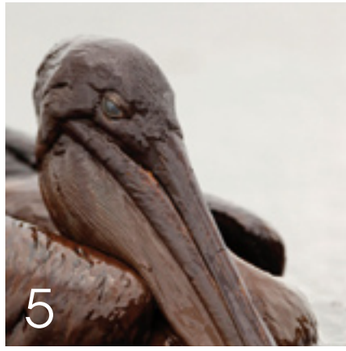

UNESCO
Organisatie van de Verenigde Naties voor Onderwijs, Wetenschap en Cultuur

UNESCO@vlaanderen
UNESCO Platform Vlaanderen vzw

WWW.UNESCO-VLAANDEREN.BE

Jongeren en de Millenium-ontwikkelingsdoelen

Honderden jongeren, beleidsmakers en vertegenwoordigers van jongerenorganisaties, het maatschappelijk middenveld, de privé-sector en de media worden in Mexico verwacht voor de World Youth Conference, die gehouden wordt van 23 tot 27 augustus 2010 in de aanloop naar de VN-top over de Millenniumontwikkelingsdoelstellingen. Bedoeling is om jongeren uit de hele wereld de kans te geven om concrete aanbevelingen te doen voor de verwezenlijking van de doelstellingen tegen 2015.

Gedurende vijf dagen zullen jongeren met elkaar in dialoog gaan en standpunten uitwisselen met vertegenwoordigers van de overheid, wetgevers en maatschappelijke organisaties. De gesprekken zullen 12 thema's behandelen: armoede en uitsluiting, werkgelegenheid, onderwijs, technologie en innovatie, gezondheid, gelijke kansen, veiligheid, sociale rechtvaardigheid en mensenrechten, duurzame ontwikkeling, internationale migratie, burgerparticipatie en de gevolgen ervan, en globaal partnerschap en samenwerking.

De verwachte uitkomst van de bijeenkomst is onder meer een verklaring die prioriteiten vastlegt voor ontwikkeling en jeugdbeleid. Als er een dergelijke verklaring wordt aangenomen, zal ze vervolgens worden ingediend bij de 65ste zitting van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties in september 2010.

UNESCO werkt mee aan de voorbereiding en de organisatie van de conferentie en zal er ook vijf workshops houden: over de maatschappelijke betrokkenheid van jongeren, over het opvolgen van de resultaten van het zesde UNESCO jeugdforum (zie UNESCO info 75) en andere internationale jongerenbijeenkomsten, over betere samenwerking tussen leraren en jongeren, over werelderfgoed en culturele diversiteit, en over de bijdrage van jongeren aan de bevordering van duurzame ontwikkeling. Verder is UNESCO ook gevraagd om een rondetafelgesprek over de preventie van geweld onder jongeren te organiseren, als onderdeel van een UNESCO-project dat reeds enkele jaren loopt in Latijns-Amerika.

www.youth2010.org

Nederlands colloquium over het recht op water

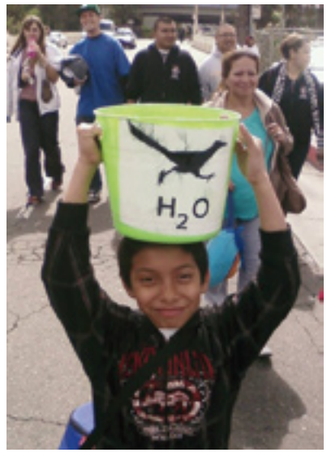

De University for Peace (UPEACE), een met de Verenigde Naties verbonden instelling gevestigd in Costa Rica, viert zijn dertigste verjaardag. Zijn missie is "de mensheid een internationaal instituut voor hoger onderwijs aanbieden voor vredeseducatie met de bedoeling om onder alle mensen een geest van begrip, verdraagzaamheid en vreedzaam samenleven uit te dragen en om samenwerking tussen mensen te stimuleren om de obstakels en bedreigingen voor vrede en ontwikkeling in de wereld te verminderen." De Nederlandse Alliantie voor UPEACE ondersteunt de viering door de organisatie van een reeks colloquia rond actuele thema's. Een van die colloquia behandelt 'Het recht op water en waterrechten in een veranderende wereld'. Het gaat door op 22 september 2010 in het UNESCO-IHE Institute for Water Education in Delft.

Vragen die aan bod zullen komen zijn onder meer: Nu we geconfronteerd worden met wereldwijde veranderingen, welke rol kan het recht spelen bij het garanderen van basisbehoeften en -rechten, waaronder het recht op water? Kan het recht efficiënter gebruikt worden om kwetsbare gemeenschappen te beschermen tegen droogte, overstroming en andere klimaatgerelateerde rampen? Aangezien wetten eerder rigide van aard zijn, kunnen ze een meer progressieve rol vervullen in de snel veranderende wereld?

Registratie: www.allianceforupeace.nl
Informatie: www.hydrology.nl

De toekomst van het internet

UNESCO zal actief deelnemen aan het vijfde Internet Governance Forum dat van 14 tot 17 september plaatsvindt in Vilnius (Litouwen). Deze internationale bijeenkomst brengt verschillende stakeholders samen om het bestuur en het beheer van het internet te bespreken.

De Organisatie organiseert twee workshops tijdens het forum, een over kwesties aangaande privacy bij sociale netwerksites en een over wettelijke regelingen met betrekking tot het internet. Daarnaast zal ze haar activiteiten voorstellen rond meertaligheid in cyberspace, het aanbieden van vrij beschikbaar educatief materiaal en rond de vrije toegang van wetenschappelijke informatie.

Het beheer van het internet is een voornaam aandachtspunt van UNESCO. De Organisatie propageert een open, transparante en inclusieve benadering die steunt op principes zoals vrije toegang tot informatie, vrijheid van meningsuiting en technische compatibiliteit.

De debatten van het Internet Governance Forum zullen live uitgezonden worden via webcast.

www.intgovforum.org/cms/

Olieramp toont belang van observatiesystemen

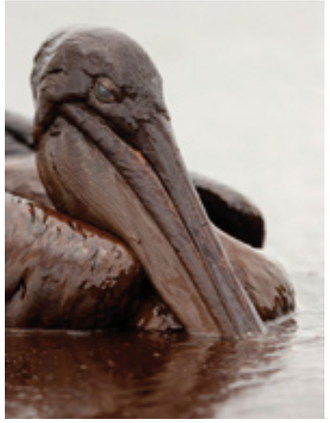

De grootste olieramp uit de geschiedenis die het gebied van de Golf van Mexico teisterde, toont het belang aan van een geavanceerd waarnemingssysteem dat de toestand van de oceanen opvolgt. Daadkrachtig reageren op een olielek vereist een groot aantal data over de oceanen, het soort van data dat het Global Ocean Observing System (GOOS) van UNESCO's Intergouvernementele Oceanografische Commissie (IOC) levert.

GOOS zorgde er onder meer voor dat satellietbeelden tegenwoordig in *real time* (op het moment zelf) beschikbaar zijn. Dit helpt om de verspreiding van het olielek te volgen en om de opruiming beter te coördineren. In het verleden moesten de opruimdiensten een tijd lang wachten op satellietbeelden en eens ze erover beschikten, stemden de beelden al niet meer overeen met de realiteit van het moment.

De olieramp toont aan hoe nuttig en belangrijk een systeem voor de observatie van de oceanen is om snel te kunnen reageren op een dergelijke situatie. En tezelfdertijd toont ze aan dat de huidige systemen ontoereikend zijn. Zelfs in hoog ontwikkelde en rijke landen als de Verenigde Staten zijn de systemen onvoldoende uitgebouwd. Cruciale technologie, zoals bijvoorbeeld een kustradar die de oppervlaktestroming en de bewegingen van de olievlek in real time kan weergeven, is niet of onvoldoende aanwezig in de regio van de Golf van Mexico.

Het probleem is dat er onvoldoende geïnvesteerd is om het observatiesysteem zo efficiënt te maken als het kan zijn. Iedereen is het eens over het belang van kwaliteitsvolle wetenschappelijke informatie maar overheden kennen doorgaans onvoldoende prioriteit toe aan het financieren van systemen die deze informatie aanleveren. Misschien dat de olieramp in de Golf van Mexico, waarvan de opruiming wellicht miljarden zal kosten, daar in de toekomst verandering zal in brengen.

www.ioc-goos.org

Richtlijnen voor uitbouw van UNESCO's programma

Vertegenwoordigers van 43 Nationale UNESCO Commissies uit de regio Europa en Noord-Amerika kwamen van 4 tot 8 juni bijeen in Londen om een gezamenlijk advies te formuleren over het programma en de begroting van UNESCO voor de periode 2012-2013. Hun werkzaamheden werden gevolgd door vertegenwoordigers van een handvol Nationale UNESCO Commissies uit andere regio's en door medewerkers van het UNESCO Secretariaat.

Aan het begin van de bijeenkomst, gaf Walter Lerouge, ere-voorzitter van de Vlaamse UNESCO Commisie, de fakkel van het voorzitterschap door aan de voorzitter van de Nationale UNESCO Commissie van het Verenigd Koninkrijk. Dat gebeurde namens de Vlaamse UNESCO Commissie en de Nationale UNESCO Commissies van Nederland en Luxemburg die gezamenlijk de vorige consultatie organiseerden om advies te geven over het programma en de begroting van UNESCO voor de periode 2010-2011.

De bijeenkomst verliep volgens de methodiek die was geïntroduceerd door de Vlaamse UNESCO Commissie en de Nationale UNESCO Commissies van Nederland en Luxemburg. Dit betekent dat plenaire vergaderingen zwanger van individuele nationale verklaringen tot een minimum werden beperkt en dat geconcentreerde werkgroepen via onderling overleg tot gezamenlijke standpunten kwamen.

De deelnemers waren het er over eens dat UNESCO in de toekomst haar werkterrein sterker moet afbakenen om maximaal te kunnen wegen op het beleid. Kleinere onderdelen van het programma die weinig effect sorteren moeten worden stopgezet. Ze kwamen echter niet tot een consensus over welke onderdelen moeten worden uitgedoofd of stopgezet maar onderstrepen dat een grondig debat over deze kwestie zich opdringt. De Organisatie moet zich ook duidelijker positioneren en overlappingen met andere VN- en internationale organisaties vermijden en meer strategische samenwerkingen aangaan, onder meer met de privé-sector.

Afrika en de gelijkheid tussen vrouwen en mannen moeten prioritaire aandachtspunten zijn in alle programma's van UNESCO. Op het vlak van onderwijs moet de Organisatie zich toeleggen op Onderwijs voor Allen, educatie voor duurzame ontwikkeling en de uitbouw van technisch en beroepsonderwijs in ontwikkelingslanden. De twee belangrijkste overeengekomen prioriteiten inzake natuurwetenschappen zijn het controleren en duurzaam beheren van natuurlijke rijkdommen in het licht van uitdagingen zoals klimaatverandering, biodiversiteit en drinkwater; en het verstrekken van het wetenschappelijk beleidsadvies en het opbouwen van knowhow om de slagkracht van wetenschap en technologie te vergroten. Het vergroten van de aandacht voor ethiek ter ondersteuning van mensenrechten en interculturele dialoog moet de focus zijn van UNESCO's sector voor Sociale en Menswetenschappen. En wat cultuur betreft, moet de Organisatie vooral inzetten op het propageren van culturele diversiteit als instrument voor duurzame ontwikkeling. Op het gebied van communicatie ten slotte, moet de nadruk liggen op vrije meningsuiting, persvrijheid en het ontwikkelen van vrije en pluralistische media; en op het garanderen van een vrije toegang tot informatie voor iedereen.

www.unesco.org.uk/ena_regional_consultation

Steun voor radiojournalistes in Haïti

UNESCO ondersteunde de Haïtiaanse vrouwenmediaorganisatie REFRAKA bij het organiseren van een opleiding voor vrouwelijke journalisten uit verschillende regio's van het land. De driedaagse workshop was gericht op de productie van rapporten en programma's, interviewtechnieken en eindredactie. UNESCO is van mening dat het vergroten van de capaciteit van de vrouwelijke journalisten een positief effect kan hebben op de positie van de vrouw in Haïti.

Sinds 2001 biedt REFRAKA opleidingen aan voor vrouwelijke journalisten. De organisatie steunt op een netwerk van 26 zogenaamde gemeenschapsradiozenders. "Ons doel is om de capaciteit van vrouwen te verhogen en hen in staat stellen om andere taken op te nemen bij de radiozenders waarvoor ze werken", zegt Samia Salomon, medebestuurster van REFRAKA. "Zo leren we bijvoorbeeld vrouwen die enkel presenteren om ook zelf nieuwsberichten te schrijven en educatieve programma's te produceren. We laten vrouwen zien dat ze niet persé hogere studies moeten gevolgd hebben om dergelijk werk te kunnen doen."

UNESCO is van mening dat communicatie, met name door middel van gemeenschapsradio, een essentiëel instrument is om de Haïtiaanse bevolking te bereiken. Radio kan een belangrijke rol spelen bij de ontwikkeling van gemeenschappen, via bewustmaking over specifieke problemen van vrouwen, zoals seksuele gezondheid, kinderopvang, onderwijs en genderkwesties. In het algemeen genoten de Haïtiaanse vrouwen lagere niveaus van onderwijs dan mannen en zijn ze vaker slachtoffer van geweld en discriminatie op het gebied van onderwijs en professionele kansen. Het verhogen van het aantal gekwalificeerde vrouwelijke journalisten en radiopresentatoren kan een positieve impact hebben op deze situatie.

Om deze redenen besloot UNESCO om REFRAKA te ondersteunen bij het organiseren van een opleiding voor 15 vrouwelijke journalisten en radiopresentatoren. Iedere cursist kreeg een digitale recorder en een USB flash drive die ze kunnen gebruiken bij toekomstige opdrachten. Bovendien bezorgde UNESCO aan REFRAKA een complete productiestudio in Port-au-Prince, zodat de organisatie terug eigen populaire educatieve programma's kan produceren.

Winnaars UNESCO alfabetiseringsprijzen

UNESCO maakte de zes laureaten bekend van haar jaarlijkse alfabetiseringsprijzen. Een van de twee prijzen van het UNESCO-King Sejong Literacy Prize, ondersteund door Zuid-Korea, gaat naar de Algemene Directie van de Opleiding voor Volwassenen in Kaapverdië. Het *Volwassen onderwijs-en opleidingsprogramma* (EdFoA) van deze instantie werd erkend voor zijn relevantie en flexibiliteit, zijn aandacht voor vrouwen en zijn opmerkelijk effect: het percentage analfabeten in Kaapverdië daalde van 60% tot 20% tussen 1974 en 2005 en blijft dalen.

De tweede prijs van de UNESCO King Sejong Literacy Prize wordt toegeschreven aan het Staats Instituut voor Leraar Opleiding en School Ontwikkeling in Hamburg, Duitsland voor het Family Literacy Project (FLY). De intergenerationele aanpak van het project, met ouders die deelnemen aan en profiteren van het leren van hun kinderen, biedt een model voor het verbeteren van geletterdheid in allochtone gezinnen en voor het bevorderen van integratie.

De UNESCO Confucius Prize for Literacy, ondersteund door China, bestaat eveneens uit twee awards. Het Non-Formeel Onderwijscentrum in Nepal wint de eerste voor zijn opmerkelijk effectieve nationale alfabetiseringscampagne. Dit geïntegreerde programma is gebaseerd op thema's zoals het milieu, de gezondheid van moeder en kind, de ontwikkeling van vrouwen en het genereren van meer inkomsten.

De tweede prijs van de UNESCO Confucius Prize for Literacy wordt gegeven aan het gouvernement Ismailia in Egypte voor zijn programma *Vrouwen voor het gezin*. Het is een innovatieve benadering voor het oplossen van maatschappelijke problemen door dorpsmeisjes op te leiden tot ontwikkelingfacilitators in hun eigen gemeenschap. Op die manier wordt het vrouwelijk leiderschap in de regio opgebouwd.

Ten slotte besloot de internationale jury die de prijzen toekent om de Eervolle Vermelding van de UNESCO Confucius Prize for Literacy te gunnen aan de Coalitie van Vrouwelijke Landbouwers (COWFA) in Malawi voor een project rond de landrechten van vrouwen dat boerinnen helpt bij het bereiken van sociale en economische onafhankelijkheid. De Eervolle Vermelding van het UNESCO-King Sejong Literacy Prize wordt uitgereikt aan de Noord-Stichting van de Katholieke Universiteit in Antioquia, Colombia, voor zijn Virtual Assisted Literacy Programma dat gebruik maakt van e-learning om de technologische vaardigheden en de kansen op tewerkstelling in gemarginaliseerde gemeenschappen te verbeteren.

Aansluitend bij de thematische agenda van het VN-Decennium voor Geletterdheid, gingen de prijzen dit jaar naar projecten die geletterdheid en empowerment van vrouwen centraal stellen. De prijsuitreiking vindt plaats op de hoofdzetel van UNESCO in Parijs op 8 september, de Internationale Dag van de Alfabetisering.

Documenten die de wereld veranderden

Van Afghanistan tot Zimbabwe vinden we boeken, manuscripten, kranten, foto's, films, geluids- en video-opnames en digitale media die ons de rijkdom en de verscheidenheid van talen, volken en culturen tonen. Ze houden de wereld een spiegel voor en zijn er het geheugen van. Maar ze zijn ook bijzonder kwetsbaar. Elke dag gaat er een waardevol deel van ons collectief geheugen verloren.

UNESCO spant zich in om dit geheugenverlies zoveel mogelijk te beperken via haar programma Memory of the World, dat ernaar streeft om bijzondere archieven en bibliotheekcollecties te bewaren voor komende generaties. Of het nu gaat om geluidsopnames van uitgestorven culturen, om fotografisch bewijsmateriaal van mensenrechtenschendingen, om het verhaal van vergeten slaven of om manuscripten van grote denkers en wetenschappers: het zogenoemde 'documentair erfgoed' dat is opgenomen in bibliotheken, archieven en musea, is van groot belang om de mensheid te herinneren aan de gebeurtenissen en evoluties die onze geschiedenis bepaalden en beïnvloedden.

Om de publieke opinie te sensibiliseren over de onschatbare waarde van documentair erfgoed en om ons collectief geheugen op te frissen, startte UNESCO met het aanleggen van het Memory of the World Register, dat enkele van de meest opmerkelijke en betekenisvolle voorbeelden van documentair erfgoed bundelt, waaronder de archieven van de Officina Plantiniana en van de Insolvente Boedelkamer in Antwerpen.

Uitgeverij Lannoo publiceerde onlangs een rijkelijk geïllustreerd boek, *Documenten die de wereld veranderden*, waarin alle elementen van het Memory of the World Register aan bod komen. Het boek wordt vergezeld van een praktische brochure die het door UNESCO

erkende documentair erfgoed in België, Nederland en Luxemburg voorstelt en informatie geeft over hoe je het kan consulteren of bezoeken. Deze brochure is een gezamenlijke realisatie van Lannoo en het UNESCO Platform Vlaanderen.

www.lannoo.com
www.unesco.org/webworld/mdm

Campagne voor vredesonderwijs

In 1999 riepen de Verenigde Naties, onder impuls van een reeks Nobelprijswinnaars voor de vrede, de afgelopen tien jaar uit tot het *Internationaal decennium voor een cultuur van vrede en geweldloosheid voor de kinderen van de wereld*. Gedurende deze periode zijn wereldwijd tal van initiatieven genomen ter bevordering van de vredescultuur.

De internationale coalitie van vredesorganisaties die zich verenigde om mee te werken aan het decennium, stelde een voorstel van verklaring op over het recht van kinderen op "geweldvrij onderwijs" en op "onderwijs over vrede en geweldloosheid". Deze principes komen weliswaar impliciet aan bod in de bestaande internationale instrumenten ter bescherming van kinderrechten maar de coalitie is van mening dat deze rechten ook expliciet moeten erkend worden.

Alle lidstaten van UNESCO ontvingen de ontwerptekst van de verklaring met de vraag om de tekst officieel aan te nemen tijdens de Algemene Conferentie van de Organisatie die volgend jaar in Parijs plaatsvindt.

Om deze oproep kracht bij te zetten, startte de coalitie een internationale campagne om handtekeningen te verzamelen van politieke leiders, organisaties van het middenveld, stadsbesturen enz… ter ondersteuning van de verklaring. Organisaties en burgers die willen meewerken aan deze campagne, vinden daartoe richtlijnen, promotiemateriaal en formulieren om handtekeningen te verzamelen op de website van de campagne.

www.nvpdecade.org

Jongeren centraal stellen bij het **oplossen** van de **crisis**

TEKST: BÉRÉNICE ALCADE

Het Internationaal Jaar van de Jeugd wil jongerenparticipatie hoger op de politieke en maatschappelijke agenda plaatsen.

Dina Krauskopf is projectdirecteur van de Latijns-Amerikaanse Faculteit voor Sociale Wetenschappen (FLACSO) en adviseert verschillende internationale organisatie over kwesties die verband houden met adolescentenontwikkeling. Naar aanleiding van het Internationaal Jaar van de Jeugd beklemtoont ze dat overheden jongeren veel nauwer moeten betrekken bij de ontwikkeling van programma's en beleid dat een weerslag op hen heeft.

Sinds 2007 verkeert de wereld in een multidimensionele crisis. Wat denkt u, tegen die achtergrond, van het feit dat tegen 2025 acht op de 10 jongeren in een ontwikkelingsland zullen wonen?
Dina Krauskopf: Ontwikkelingslanden kenmerken zich door een jongere bevolking. De crisis voltrok zich in een context waarin de overheid minder controle heeft en waarin lagere sociale klasses de grootste risico's lopen en er een grotere jeugdbevolking is. Deze situatie vraagt nieuwe strategieën waarin de overheid meer verantwoordelijkheid neemt en waarbij de nadruk eerder op ontwikkeling ligt dan op economische groei als een middel om uit de crisis te geraken.
Jonge mensen kunnen helpen bij het oplossen van de crisis want ze staan mee in voor hun eigen ontwikkeling. Maar als ze niet de juiste instrumenten krijgen om actie te ondernemen, zal de crisis structureel worden. We moeten durven weggooien wat niet meer werkt en open staan voor nieuwe ideeën.

Vanaf augustus zullen UNESCO en andere VN-agentschappen zich mobiliseren rond het Internationaal Jaar van de Jeugd. Kan die campagne het gevoerde jongerenbeleid beïnvloeden?
Dina Krauskopf: Het Internationaal Jaar van de Jeugd van de Verenigde Naties in 1985 heeft wel degelijk een verschil gemaakt. In Latijns-Amerika kwam er bijvoorbeeld meer onderzoek naar de situatie en behoeften van jongen en kwamen er nationale en internationale jongerenorganen. Verschillende internationale organisaties stelden ook richtlijnen en adviezen op om initiatieven te nemen met betrekking tot verschillende aspecten van het leven van jongeren. Er zijn voldoende bewijzen dat er op een andere manier met jongeren werd omgegaan.
Toch is er nog onvoldoende erkenning voor jongeren als betrokkenen bij het ontwikkelen van beleid. Het nieuwe Internationaal Jaar van de Jeugd kan een nieuwe stimulans geven aan initiatieven ter verbetering van hun positie.

Is het bestaan van jongeren significant veranderd in vergelijking met 25 jaar geleden?
Dina Krauskopf: Het levenspad is minder vooraf bestemd dan vroeger. De onzekerheid waarmee jongeren geconfronteerd worden zorgt ervoor dat ze meer verbeelding aan de dag moeten leggen en veel meer gebruik moeten maken van hun vermogen om te leren. Jongerenparticipatie wil

Jongeren engageren zich rond specifieke thema's en niet rond ideologieën.

hen helpen om hun autonomie en identiteit te ontwikkelen en zo sociale verandering in de hand werken.
Het burgerlijk gedrag van jongeren maakte een evolutie door. Occasionele mobilisering van jongeren rond bepaalde transformaties zijn even belangrijk geworden als de traditionele sociale bewegingen. Jongeren organiseren zichzelf om hun rechten af te dwingen, zoals toegang tot de arbeidsmarkt, onderwijs en andere sectoren waar ze belang aan hechten. Leefmilieu is een belangrijk thema voor hen, net als de uitsluiting van bepaalde groepen (op grond van etniciteit, geslacht, seksuele voorkeur enz…), kunst, cultuur, recreatie en de digitale gemeenschap. Het respect voor diversiteit en het individu vormen een belangrijke drijfveer voor hun gedrag en velen hebben het niet begrepen op bureaucratische sociale structuren. Jongeren engageren zich niet langer met ideologieën en partijen maar manifesteren zich op hun eigen manier.

Welke rol vervullen, of is weggelegd voor, organisaties zoals UNESCO om de participatie van jongeren te vergroten op politiek, economisch en sociaal vlak?
Dina Krauskopf: De rol van organisaties zoals UNESCO is bijzonder relevant gebleken om jongeren meer inspraak te geven in de ontwikkeling van hun samenlevingen. Ze publiceren richtlijnen en technische documenten waarop beleidsmakers kunnen steunen bij het uittekenen en uitvoeren van beleid, ze richten netwerken voor jongerenorganisaties en andere betrokkenen op, en ze zorgen voor opleidingen voor mensen die betrokken zijn bij het jeugdbeleid. Dit alles vormt een belangrijke steun voor het aannemen van wetten en beleidsmaatregelen op nationaal niveau die de participatie van jongeren in de maatschappij vergroten.
Jongeren een plaats geven op de agenda van regeringen en de samenleving in het algemeen, is een complex werk van lange adem. Organisaties van de Verenigde Naties speelden daarbij een grote rol, een rol die ze moeten blijven vervullen. ■

Mondiale **belangstelling** voor **sociale wetenschappen** groeit

TEKST: MARINO BULTINCK

Sociale wetenschappen zijn niet langer exclusief een westerse aangelegenheid. Dit vergroot het potentieel ervan om oplossingen aan te brengen voor internationale uitdagingen.

De sociale wetenschappen zijn een vakgebied dat lange tijd door westerse universiteiten gedomineerd werd. Maar *Knowledge Divides,* een rapport dat een stand van zaken geeft over de sociaal-wetenschappelijke takken, meldt dat Azië en Latijns-Amerika terrein winnen. Het rapport is uitgegeven door de International Social Sciences Council (ISSC) in samenwerking met UNESCO.

Uit het rapport blijkt dat Noord-Amerika en Europa nog steeds 75% van de wereldwijd gepubliceerde sociaal-wetenschappelijke tijdschriften uitgeven. 85% verschijnt volledig of gedeeltelijk in het Engels. Een kwart daarvan verschijnt in de Verenigde Staten. Economie en psychologie zijn de takken die het meest aan bod komen.

De Verenigde Staten, het Verenigd Koninkrijk, Nederland en Duitsland nemen samen tweederden van alle sociaal-wetenschappelijke tijdschriften voor hun rekening. Niettemin zitten de sociale wetenschappen volgens het rapport in de lift in landen zoals China, India en Brazilië.

In Brazilië verdrievoudigde het aantal sociale wetenschappers in de laatste tien jaar. In China steeg het beschikbare budget voor Sociale en Menswetenschappen met 15 tot 20% sinds 2003. En de sterkste groei van het aantal gepubliceerde artikels is vastgesteld in Latijns-Amerika en Europa.

NIET OVERAL IN DE LIFT

De sociale wetenschappen zijn echter niet in alle regio's aan een opmars bezig. In Rusland en de landen van de voormalige Sovjetunie, kent het vakgebied een sterke terugval tengevolge van het dalende aantal sociale wetenschappers en hun veroudering. Universiteiten slagen er voorlopig niet in om jong talent aan te trekken. In Afrika ten zuiden van de Sahara komt driekwart van de publicaties omtrent sociale wetenschappen voort uit een handvol universiteiten in Zuid-Afrika, Kenia en Nigeria.

Een van de verklaringen is de zogenoemde hersenvlucht, of brain drain, die Afrika en andere delen van de wereld teistert. Uit het rapport blijkt dat een op drie doctors economie en een op vijf doctors sociale wetenschappen actief in de Verenigde Staten, niet in dat land geboren is.

Sociale wetenschappen: welke lading dekt de vlag?

Sociale wetenschappen worden gevormd door die takken van de wetenschap die betrekking hebben op de mens in zijn sociale omgeving. Deze takken zijn: antropologie, bestuurskunde, communicatiewetenschap, criminologie, economie, pedagogiek, politicologie, psychologie, rechtsgeleerdheid en sociologie. Sommige wetenschappen worden deels tot de sociale wetenschappen gerekend en deels tot andere wetenschappelijke stromingen, waaronder geografie, geschiedenis en theologie.

Sociaal-wetenschappelijke kennis is het minst ontwikkeld in de landen die er het meest baat bij zouden hebben.

"Het rapport toont aan dat de sociaal-wetenschappelijke kennis meestal het minst ontwikkeld is in die landen die er het meeste baat bij zouden hebben," stelt Irina Bokova, directeur-generaal van UNESCO, vast. "Het potentieel van de sociale wetenschappen komt ook niet tot volle wasdom doordat de tak sterk neigt naar Engelssprekende, ontwikkelde landen. Daardoor worden de perspectieven en paradigma's die vervat zitten in andere culturele en taalkundige tradities onvoldoende onderzocht."

Niet iedereen is overtuigd van het belang van sociale wetenschappen. Een verwijt dat vaak valt, is dat ze er niet in slaagden om grote gebeurtenissen te voorspellen, zoals de val van de Berlijnse Muur in 1989 of de financiële crisis die in 2007 uitbrak. Gudmund Hernes, hoofd van de ISSC, ontkent de tekortkomingen niet maar blijft rotsvast overtuigd van het belang van sociale wetenschappen. "Om de huidige en toekomstige uitdagingen het hoofd te bieden en om efficiënt te reageren op lokale en wereldwijde problemen, zijn meer en beter sociale wetenschappen van essentieel belang," luidt het. "Ze kunnen ons helpen om beter te begrijpen hoe de wereld functioneert door meer te weten te komen over hoe mensen met elkaar omgaan." ■

Culturele **noodhulp** voor **Haïti**

TEKST: ELKE SELTER *

In de nasleep van de aardbeving in Haïti en bij de heropbouw van het land concentreert UNESCO zich op het verminderen van de culturele impact van de ramp.

Na de aardbeving van 12 januari 2010 waren de beelden van het volledig ingestorte presidentiële paleis in Port-au-Prince bij de eerste om de wereld rond te gaan. De immense schade aan een van de belangrijkste herkenningspunten in de stad stond al gauw symbool voor de grootschalige vernieling in een van 's werelds armste landen. Met meer dan 300.000 doden en miljoenen mensen die in een paar seconden tijd dakloos werden en noodgedwongen moesten verhuizen naar tentenkampen zonder enige nutsvoorzieningen, lijkt cultuur geen topprioriteit in Haïti. Nochtans heeft de culturele impact van een dergelijke natuurramp vaak langdurige gevolgen, terwijl een aantal basismaatregelen kunnen helpen zwaardere schade te vermijden. Vandaar dat UNESCO, samen met de Haïtiaanse regering en partners, een aantal noodmaatregelen heeft getroffen in de onmiddellijke nasleep van de ramp.

TALLOZE GEBOUWEN VERNIELD OF BESCHADIGD

Vanzelfsprekend is schade aan het architecturale erfgoed de meest in het oogspringende op gebied van cultuur. Zowel in de hoofdstad Port-au-Prince als in de rest van het land hebben belangrijke monumenten en honderden traditionele privé-eigendommen zware schade opgelopen. In historische sites zoals Jacmel is meer dan de helft van de erfgoedgebouwen getroffen. In de onmiddellijke nasleep van de aardbeving heeft UNESCO gezorgd voor bescherming van de belangrijkste sites door VN-Blauwhelmen. Zo werd voorkomen dat decoratieve elementen en objecten uit de interieurs zouden worden gestolen, terwijl men ondertussen het nodige kon doen om beschermende omwallingen rond de belangrijkste ingestorte monumenten te plaatsen. Inmiddels zijn gedetailleerde studies uitgevoerd om de schade aan de monumenten op te meten en werkt UNESCO samen met de regering aan een manier om de schade aan te pakken.

De impact op gebied van cultuur gaat echter veel verder dan erfgoed alleen. Schade aan musea en andere culturele instanties heeft op zijn minst even zware gevolgen. Vele belangrijke museumcollecties (openbaar en privé) liepen zware schade op toen de gebouwen instortten. Duizenden kunstwerken gingen verloren of werden zwaar beschadigd. Daarnaast was de schade voor de bibliotheken noemenswaardig en zijn zowel de nationale archieven als de individuele archieven van de ministeries grotendeels verloren gegaan. Dergelijke schade aan het roerend erfgoed van Haïti heeft de 'geschiedenis' van het land zwaar aangetast en zal voor lange tijd gevolgen hebben. UNESCO heeft er in samenwerking met Interpol voor gezorgd dat een internationale waarschuwing werd uitgeschreven voor het illegaal verhandelen van Haïtiaanse kunst; en ondertussen is samen met ICOM (International Council of Museums) een 'red list' opgesteld van alle kunstwerken die een verhoogd risico bieden voor illegale handel. In Port-au-Prince heeft de Amerikaanse Smithsonian Institution ondertussen een laboratorium geïnstalleerd voor de restauratie van kunstwerken en waardevolle documenten. Het labo maakt enkel gebruik van producten die op de lokale markt te verkrijgen zijn en beoogt op deze manier de duurzaamheid van het programma te verzekeren. Bovendien zorgen de experts van Smithsonian en ICCROM (International Center for the Study of the Preservation and Restauration of Cultural Property) er samen voor dat lokale kunstenaars en ambachtslui getraind worden in restauratietechnieken.

CULTURELE ECONOMIE IS INGESTORT

De materiële schade aan roerend en onroerend erfgoed mag dan wel de meest in het oog springende zijn, de aardbeving heeft ook de culturele economie en de immateriële cultuur zware klappen bezorgd. In het ambachtsstadje Jacmel, bijvoorbeeld, is de volledige economie ingestort toen de ambachtslui hun huizen en ateliers verloren, en daardoor meteen ook hun toeristisch cliënteel. UNESCO werkt nu aan een project om de ambachtsector in het historische stadje nieuw leven in te blazen en de lokale ambachtslui te ondersteunen, zodat de productie van maskers terug op gang komt en het jaarlijkse carnaval georganiseerd kan worden in februari 2011.

Voor de immateriële tradities, zoals de befaamde carnaval- en voodootradities, komt daar nog bij dat het wegvallen (zelfs tijdelijk) van dergelijke tradities vaak een grote psychologische impact heeft op een getroffen bevolking. Het wegvallen van rituelen, gebruiken en tradities draagt sterk bij tot het algehele gevoel van ontreddering en verlies aan stabiliteit en 'normaliteit'. Met meer dan een miljoen mensen die in tijdelijke kampen leven, zijn ook vele gemeenschapsbanden verloren gegaan. Vandaar dat UNESCO via haar cultuurwerk de bevolking een kans geeft om de opgelopen trauma's te verwerken en nieuwe sociale banden te creëren binnen de ontheemde gemeenschappen. Zo werden bijvoorbeeld theatervoorstellingen georganiseerd voor de vluchtelingenkampen en zullen daar in de komende maanden ook ateliers voor jongeren bijkomen, waarin ze de kans zullen krijgen om zich uit te drukken via muziek, dans en theater.

Nu de noodfase achter de rug is plant UNESCO in de komende maanden de start van een aantal langetermijnprojecten om de culturele sector in Haïti er weer bovenop te helpen. Daarbij zal de nadruk liggen op de economische rol van de culturele sector – zowel ambachten, kunst en cultureel toerisme – en op de bescherming en herwaardering van het materieel en immaterieel cultureel erfgoed dat werd aangetast door de aardbeving. ■

UNESCO wil nieuwe sociale banden smeden binnen ontheemde gemeenschappen.

Culturele economie van Jacmel

De oude koffiehaven van Jacmel is een van de belangrijkste culturele attracties in Haïti, en maakt deel uit van de indicatieve lijst voor nominatie tot werelderfgoed. Naast het historische centrum, trekt ook het carnaval jaarlijks duizenden mensen naar de kleine zuidelijke stad. Meer dan 400 ambachtslui hadden hun ateliers in het kleine stadje, vooral gespecialiseerd in het maken van papier-maché maskers en kostuums voor het befaamde jaarlijkse carnaval van Jacmel. De recente aardbeving liet echter meer dan de helft van de historische gebouwen zwaar beschadigd achter, eiste de levens van meer dan 40 ambachtslui en leidde tot de vernietiging van meer dan 200 ambachtsateliers. Honderden ambachtslieden en hun gezinnen zitten sindsdien zonder bestaansmiddelen. Bovendien heeft de aardbeving en het ineenstorten van de ambachtsmarkt voor het eerst in jaren verhinderd dat het jaarlijkse carnaval (februari 2010) werd georganiseerd. De bevolking heeft hier zowel psychologisch als economisch zwaar onder geleden.

Om verdere schade te voorkomen in Jacmel, plant UNESCO Port-au-Prince in samenwerking met de Haïtiaanse regering een nieuw project om zowel het historisch erfgoed als de ambachtssector te ondersteunen. Ten eerste zullen meer dan 100 getroffen gebouwen van historische waarde worden geconsolideerd, om verder schade tijdens het komende orkaanseizoen te beperken. Deze werken laten huiseigenaren ook toe om verdere renovaties op hun eigen tempo uit te voeren. Daarnaast zullen de ambachtslieden en kunstenaars geholpen worden om hun zaken opnieuw op te starten. Het feit dat zij ateliers, gereedschap, en stock hebben verloren, heeft een financiële kloof veroorzaakt die door henzelf niet kan gedicht worden. Om er voor te zorgen dat inkomsten gegenereerd worden, alsook voor de continuïteit van de culturele tradities, moeten hun zaken zo spoedig mogelijk opnieuw worden opgestart. Daarvoor zal een Centre d'Artisans worden opgericht in het historische centrum van Jacmel, dat gemeenschappelijke ateliers zal voorzien voor meer dan 200 ambachtslui.

Schade aan het architecturale erfgoed springt het meest in het oog maar de impact op gebied van cultuur gaat veel verder.

* Elke Selter is verantwoordelijk voor UNESCO's cultuur programma in Port-au-Prince. Na verblijven in Parijs, Nepal, Vietnam en Bosnië is ze begin mei naar Haïti verhuisd, van daaruit zal ze ons in de komende maanden op de hoogte houden over UNESCO's projecten ter plaatse.

Het **Internationaal Jaar** van de **Biodiversiteit**

De aarde wemelt van het leven. Er zijn bijna twee miljoen gekende soorten dieren, planten, zwammen en micro-organismen en nog een veelvoud van onontdekte soorten. Ze leven overal, van de diepste delen van de oceanen tot de hoogste bergtoppen. Maar ongeveer 40% van alle planten en dieren die op aarde leven zijn met uitsterven bedreigd. Zodra een soort is uitgestorven komt die nooit meer terug.

Er zijn verschillende soorten nodig om de natuur in balans te houden. De snelheid waarmee soorten verdwijnen, is in de laatste 50 jaar ongeveer 1.000 keer sneller dan het uitsterven ooit in het hele bestaan van de aarde is gegaan. Daardoor wordt het natuurlijk evenwicht op veel plaatsen verstoord en dreigen hele ecosystemen te verdwijnen. Dat brengt ook gevaren mee voor onze eigen basisbehoeften.

De Verenigde Naties willen de aantasting van de biologische diversiteit zoveel mogelijk beperken en riepen daarom 2010 uit tot Internationaal Jaar van de Biodiversiteit. Het wil iedereen, van regeringsleider tot burger, sensibiliseren voor het belang van biodiversiteit. UNESCO gaat de uitdaging mee aan en schept de voorwaarden voor alle betrokkenen om samen het probleem aan te pakken.

Belang van biodiversiteit

TEKST: MARINO BULTINCK

Biodiversiteit vormt als het ware de grondstof van het menselijk bestaan op aarde. We hebben er dus alle belang bij om het met respect te behandelen.

Biologische diversiteit – of biodiversiteit – is de verzamelnaam voor de verscheidenheid van het leven op aarde en voor de natuurlijke patronen die het vormt. De biodiversiteit van vandaag is het resultaat van miljarden jaren van evolutie, gevormd door natuurlijke processen en, in toenemende mate, door de invloed van de mens. Zelf maken we als mens deel uit van de biodiversiteit en zijn we er in belangrijke mate op aangewezen.

WAT

Biodiversiteit laat zich het gemakkelijkst beschrijven aan de hand van de grote verscheidenheid van planten, dieren en micro-organismen. Tot nu toe zijn er ongeveer 1,9 miljoen soorten geïdentificeerd, veelal kleine wezens zoals insecten. Wetenschappers gaan er van uit dat er eigenlijk ongeveer 13 miljoen soorten zijn, maar deze schattingen lopen uiteen van drie tot 100 miljoen.

"Biologische rijkdommen zijn de pijlers van onze beschaving"

Biodiversiteit omvat ook de genetische verschillen binnen iedere soort – bijvoorbeeld tussen de variëteiten van gewassen en rassen van vee. Chromosomen, genen en DNA – de bouwstenen van het leven – bepalen de uniciteit van elk individu en elke soort.

Biodiversiteit staat in voor onze voedselvoorziening.

ECOSYSTEMEN

Nog een ander aspect van biodiversiteit is de verscheidenheid van ecosystemen, zoals die voorkomen in woestijnen, bossen, moerassen, bergen, meren, rivieren, en agrarische landschappen. In elk ecosysteem, vormen de levende wezens, inclusief de mens, een gemeenschap waarvan de leden in interactie staan met elkaar en met de lucht, het water en de bodem om hen heen.

Het is net de combinatie van alle levende soorten en hoe ze met elkaar en hun leefomgeving omgaan die de aarde tot zulk een unieke bewoonbare plaats voor de mens maken. Het is de biodiversiteit die het menselijk leven in stand houdt.

'Goederen en diensten' geleverd door ecosystemen

De goede werking van ecosystemen is afhankelijk van biodiversiteit. Onderstaand overzicht van wat ecosystemen te bieden hebben, illustreert het belang van die goede werking.

- Verstrekking van voedsel, brandstof en vezels
- Verstrekking van onderdak en bouwmaterialen
- Zuivering van lucht en water
- Ontgifting en afbraak van afvalstoffen
- Stabilisatie- en matiging van het klimaat op aarde
- Matiging van overstromingen, droogte, extreme temperaturen en de krachten van de wind
- Productie en vernieuwing van vruchtbaarheid van de bodem
- Bestuiving van planten, waaronder vele gewassen
- Bestrijding van ziekten en plagen
- Onderhoud van genetische hulpbronnen als belangrijke input voor gewassen en veerassen, medicijnen en andere producten
- Culturele en esthetische voordelen

Economische waarde van biodiversiteit

Het beschermen van het leefmilieu en de biodiversiteit kost geld maar onderstaande cijfergegevens tonen aan dat dergelijke investeringen wel degelijk opbrengen.

Een netwerk van **beschermde mariene gebieden** opzetten met als doel het behoud van 20 tot 30% van de zeeën en oceanen zou naar schatting tussen 4 en 14 miljard euro kosten, maar bijdragen tot het beschermen van visvangst met een waarde van 54 tot 62 miljard euro en andere voordelen met een jaarlijkse waarde van 3,5 tot 5 biljoen euro.

Het **toerisme** in natuurgebieden in Afrika genereert ongeveer hetzelfde bedrag aan inkomsten als de landbouw, de bosbouw en de visserij samen.

De **nationale parken** van Canada slaan 4,43 gigaton koolstof op, een dienst met een waarde tussen 8,5 miljard en 1,7 biljoen euro, afhankelijk van de prijs van koolstof op de markt.

Een verslag, gepubliceerd in 2003, schatte de totale waarde van de jaarlijkse voordelen van de **bossen** van het Verenigd Koninkrijk voor de bevolking op ruim 1 miljard euro. Daarbij rekende men recreatie, biodiversiteit, landschap en de opslag van koolstof. De schatting, uitgevoerd door de Britse Forestry Commission, hield geen rekening met andere voordelen, zoals de bijdrage van bossen voor de levering en kwaliteit van zoetwater, de zuivering van verontreinigende stoffen uit de lucht, en de vermindering van bodemerosie.

Het **Great Barrier Reef** brengt naar schatting zo'n 4 miljard euro bij aan de economie van Australië. Dat cijfer is enkel gebaseerd op de waarde van toerisme, andere recreatieve activiteiten en de commerciële visserij.

Het Australische Great Barrier Reef is een belangrijke inkomstenbron voor het land.

BOUWSTENEN

We hebben er allemaal belang bij om de biodiversiteit te beschermen. Biologische rijkdommen zijn de pijlers waarop we beschavingen bouwen. Natuurlijke producten ondersteunen uiteenlopende industrieën, zoals landbouw, cosmetische en farmaceutische industrie, papierproductie, tuinbouw, huizen- en wegenbouw en afvalverwerking. Het verlies van biodiversiteit bedreigt onze voedselvoorziening, mogelijkheden voor recreatie en toerisme, en de bronnen van hout, medicijnen en energie. Het verstoort ook onmisbare ecologische functies.

Het belang van de natuur kan niet overschat worden. Keer op keer moeten we teruggrijpen naar de natuur voor dingen die we ooit negeerden maar die plots uiterst belangrijk blijken. Bijvoorbeeld voor grondstoffen voor medicijnen die ziektes genezen of voor genetisch materiaal van wilde planten die onze gewassen kunnen beschermen tegen plagen. Het samenspel tussen alle onderdelen van de biodiversiteit maakt onze planeet leefbaar. Zowel onze persoonlijke gezondheid als die van onze economie en samenleving zijn afhankelijk van de continue aanvoer van zogenaamde ecologische diensten die zo goed als onvervangbaar zijn. Deze diensten zijn nauwelijks op te lijsten. Een paar voorbeelden: het zou onmogelijk zijn om schadelijke insecten te bestrijden die opgegeten worden door andere soorten of om zelf de bestuiving en bevruchting te regelen die insecten en vogels doen.

Het beschermen van de biodiversiteit is dus de beste garantie om ervoor te zorgen dat we ons met zijn allen verder kunnen ontwikkelen op aarde. Het Internationaal Jaar van de Biodiversiteit wil die boodschap doen doordringen op alle niveaus, van beleidsmakers over bedrijfsleiders tot individuele burgers. We hebben allemaal een rol te vervullen om onze toekomst en die van komende generaties veilig te stellen. ■

Verlies van biodiversiteit

TEKST: MARINO BULTINCK

De teloorgang van ecosystemen en het ermee gepaard gaande verlies aan biodiversiteit vormt een ernstige bedreiging voor het welzijn en de ontwikkeling van komende generaties.

De meeste mensen associëren de gevaren die de natuur bedreigen met het uitsterven van diersoorten. Het dalend aantal populaire dieren zoals panda's, tijgers, olifanten, walvissen en verschillende vogelsoorten wekt belangstelling voor het probleem van de achteruitgang van soorten. De achteruitgang voltrekt zich tot duizendmaal sneller dan natuurlijk en verwacht wordt dat het alleen maar sneller zal gaan. Gebaseerd op de huidige tendensen zijn zo'n 34.000 planten- en 5.200 diersoorten met uitsterven bedreigd. Gedurende duizenden jaren ontwikkelden we een breed scala aan landbouwplanten en dieren die een belangrijke voedselbron vormen. Maar deze rijkdom slinkt omdat de moderne commerciële landbouw zich op relatief weinig variëteiten concentreert. Ongeveer 30% van de rassen van de voornaamste landbouwdieren is met uitsterven bedreigd.

Het uitsterven van soorten is niet de grootste bedreiging voor biodiversiteit.

VERLIES VAN NATUURGEBIEDEN

Het verlies aan soorten trekt de aandacht maar het is de versnippering, de aantasting en het regelrechte verlies van bossen, moerasgebieden, koraalriffen en andere ecosystemen die de ernstigste bedreiging voor de biologische diversiteit vormt. Bossen herbergen het grootste deel van de op het land voorkomende biodiversiteit maar ongeveer 45% van de aarde's oorspronkelijke bossen zijn verdwenen, vooral tijdens de afgelopen eeuw. Ondanks enige hergroei hier en daar, krimpt het wereldwijde bosbestand snel, vooral in de tropische gebieden. Tot 10% van de koraalriffen – die behoren tot de meest weelderige ecosystemen – is vernield en een derde van wat overblijft, dreigt in de komende 10 tot 20 jaar te verdwijnen. Aan de kust gelegen mangroves, een belangrijke broedplaats voor talrijke soorten, zijn eveneens kwetsbaar. De helft van dergelijke gebieden ging reeds verloren.

"Het is roekeloos om het systeem, waarop ons leven steunt, te blijven aantasten"

Wereldwijde atmosferische veranderingen, zoals de aantasting van de ozonlaag en de klimaatverandering, verergeren de zaak. Een dunnere ozonlaag laat meer UV-B-straling door die levend weefsel op aarde aantast. En de opwarming van de aarde beïnvloedt habitats en de verspreiding van soorten. Wetenschappers waarschuwen dat zelfs een stijging met één graad van de gemiddelde wereldwijde temperatuur, als die zich snel voordoet, voor veel soorten de doodsteek kan betekenen. Dit kan onze systemen voor voedselvoorziening ernstig verstoren. ▸

Bedreigingen voor biodiversiteit

Uit onderstaand overzicht blijkt dat de biodiversiteit van uit verschillende hoeken onder druk gezet wordt. Niet zelden speelt de mens daarbij de hoofdrol.

Habitatverlies door veranderingen in landgebruik, in het bijzonder de omzetting van natuurlijke ecosystemen in akkerland, is nog steeds de grootste directe oorzaak van het verlies aan biodiversiteit. Meer dan de helft van de 14 types ecosystemen op aarde zag reeds tussen 20% en 50% van hun totale oppervlakte omgezet in akkerland.

Niet-duurzaam gebruik van ecosystemen en **overexploitatie** van de biodiversiteit vormen nog steeds ernstige bedreigingen. Vele soorten worden door de mens gebruikt om in basisbehoeften te voorzien. Het voortbestaan van heel wat soorten is onzeker omdat ze worden gebruikt op een onhoudbaar niveau of worden geoogst op een zodanige wijze dat het de ecosystemen bedreigt waarvan zij afhankelijk zijn.

Klimaatverandering zal naar verwachting geleidelijk aan in de komende decennia een

grotere bedreiging worden voor de biodiversiteit. Nu al stellen we wereldwijd veranderingen in de bloei- en migratiepatronen vast, alsook in de verspreiding van de soorten. In Europa is het begin van het groeiseizoen de afgelopen veertig jaar met gemiddeld tien dagen vervroegd. Dergelijke evoluties kunnen veranderingen in de voedselketens teweegbrengen en het evenwicht in ecosystemen verstoren waar de verschillende soorten gesynchroniseerd zijn geëvolueerd in onderlinge afhankelijkheid.

Planten, dieren en micro-organismen die met opzet of per ongeluk worden getransporteerd naar een gebied buiten hun natuurlijke geografische bereik kunnen grote schade aan inheemse soorten veroorzaken door met hen te concurreren voor voedsel, zich te voeden met inheemse soorten, ziekten te verspreiden, genetische veranderingen te veroorzaken door zich te kruisen met inheemse soorten of populaties, en door verschillende aspecten van de voedselketen en de fysieke omgeving te verstoren. Meer dan 530 **uitheemse soorten** met een bewezen effect op de biodiversiteit zijn gevonden in 57 landen waarvoor gegevens werden verzameld, met een gemiddelde van meer dan 50 van dergelijke soorten per land.

De accumulatie van **verontreiniging**, zoals fosfor en stikstof, grotendeels afkomstig uit overtollige meststoffen van op landbouwgrond, en van riool-en ander afvalwater, zorgt voor de opbouw van algen die kunnen profiteren van de toegevoegde voedingsstoffen. De algen zelf kunnen giftig zijn en dus een gevaar voor de gezondheid, maar de grootste schade aan de biodiversiteit wordt veroorzaakt wanneer ze ontbinden en daarbij grote hoeveelheden zuurstof in het water gebruiken waardoor er "dode zones" ontstaan waar andere vormen van leven niet kunnen overleven. Het aantal van deze dode zones is toegenomen van 149 in 2003 tot meer dan 200 in 2006. De voortdurende introductie van verontreinigende stoffen uit stedelijke en agrarische bronnen in combinatie met een verwachte stijgende ontwikkeling in kustgebieden en met de intensivering van de landbouw kan leiden tot een vermeerdering van het aantal dode zones in de komende decennia, tenzij substantiële wijzigingen in het beleid worden uitgevoerd.

VERLIES AAN PRODUCTIVITEIT

Het verlies aan biodiversiteit vermindert vaak de productiviteit van ecosystemen. Daardoor wordt de korf van goederen en diensten die de natuur biedt, en waar we constant gebruik van maken, kleiner. Als ecosystemen gedestabiliseerd geraken, kunnen ze minder goed reageren op overstromingen, droogtes en orkanen en op door de mens veroorzaakte problemen zoals vervuiling. Nu al kost het herstellen van schade veroorzaakt door overstromingen en stormen ons handenvol geld – schade die groter is door de ontbossing. En de klimaatverandering zal de impact van dergelijke fenomenen enkel maar vergroten.

De vermindering van de biodiversiteit kwetst ons ook op andere manieren. Onze culturele identiteit is diep geworteld in onze biologische omgeving. Planten en dieren zijn symbolen van onze wereld, bewaard in vlaggen, sculpturen en andere beelden die ons en onze samenlevingen definiëren. We putten inspiratie uit het aanschouwen van de pracht en de macht van de natuur.

Ontbossing en klimaatverandering zorgen voor meer overstromingen.

GROOTSTE CRISIS OOIT IN DE MAAK

Hoewel het verlies van soorten een natuurlijk fenomeen is, is het tempo van uitsterven drastisch versneld als gevolg van menselijke activiteit. Ecosystemen worden versnipperd of geëlimineerd, en ontelbare soorten zijn aan het afnemen of zijn reeds uitgestorven. Wij zijn bezig met het creëren van de grootste crisis sinds de natuurramp die de dinosauriërs uitwiste 65 miljoen jaar geleden. Het verlies is onomkeerbaar en, gelet op onze afhankelijkheid van voedingsgewassen, medicijnen en andere biologische hulpbronnen, een bedreiging voor ons eigen welzijn. Het is roekeloos, zoniet ronduit gevaarlijk, om het systeem te blijven aantasten waarop ons leven steunt. Het is onethisch om andere vormen van leven te doen uitsterven en daardoor huidige en toekomstige generaties mogelijkheden te ontnemen voor hun overleving en ontwikkeling.

Kunnen we 's werelds ecosystemen redden, en met hen de soorten die we naar waarde schatten en de overige miljoenen soorten, waarvan sommige het voedsel en de geneesmiddelen van morgen kunnen produceren? Het antwoord zal liggen in ons vermogen om onze eisen in overeenstemming te brengen met het vermogen van de natuur om te produceren wat we nodig hebben en op een veilige manier te absorberen wat we weggooien. ■

UNESCO en biodiversiteit

TEKST: MARINO BULTINCK

Het beschermen van biodiversiteit is een schoolvoorbeeld van een problematiek die een geïntegreerde grensoverschrijdende aanpak vergt. UNESCO neemt het voortouw om alle betrokkenen samen te brengen en te doen samenwerken.

Het lijdt geen twijfel dat biodiversiteit een complexe materie is die doorheen verschillende sectoren van de samenleving snijdt. Bijgevolg vergt het aanpakken van problemen die te maken hebben met biodiversiteit een interdisciplinaire aanpak. Verschillende disciplines en deskundigen moeten samenwerken om tot oplossingen te komen voor het mondiale probleem dat het verlies aan biodiversiteit is. UNESCO is uitermate goed geplaatst om de motor te zijn van de oplossing.

Sinds haar oprichting verleent UNESCO steun en advies aan landen om hun biodiversiteit te behouden en op een duurzame manier te gebruiken. De interdisciplinaire aanpak van de Organisatie resulteert in het ontwikkelen van normen, het creëren van ethische kaders en het vergroten van knowhow inzake het beheer van biodiversiteit.

"De interdisciplinaire aanpak van UNESCO helpt landen bij het beschermen van biodiversiteit"

Biosfeerreservaten verzoenen onderzoek, milieuzorg en lokale ontwikkeling.

UNESCO bevordert internationale samenwerking op het vlak van wetenschappelijk onderzoek naar, en het toezicht houden op, biodiversiteit en vergroot zo de kennis daaromtrent. Ze bouwt bruggen tussen natuur- en sociale wetenschappen, zorgt ervoor dat wetenschappelijke kennis benut wordt bij het uitstippelen van beleid, past nieuwe en traditionele kennis toe bij het beheer van biodiversiteit en scherpt het bewustzijn aan over de culturele en ethische aspecten van biodiversiteit. ▸

Programma's voor biodiversiteit

UNESCO zette verschillende overkoepelende programma's op die wetenschappers, beleidsmakers, lokale gemeenschappen en andere betrokkenen samenbrengen om te zoeken naar oplossingen voor de grootste uitdagingen van onze tijd. Binnen elk van deze programma's lopen verschillende projecten die gericht zijn op het behoud en het duurzaam gebruik van biodiversiteit.

Het **Mens en Biosfeerprogramma** (MAB) verenigt meer dan 550 biosfeerreservaten die samen bijna alle ecosystemen omvatten die onze aarde rijk is. Elk reservaat is als het ware een 'levend laboratorium' waarin de methodes worden getest voor het beheer van natuur en milieu, met oog voor de economische ontwikkeling.
www.unesco.org/mab

Het **Internationaal Hydrologisch Programma** (IHP) staat in voor de wetenschappelijke knowhow, technische opleidingen en beleidsadviezen die nodig zijn om waterhulpbronnen doeltreffend te beheren, met respect voor, en in evenwicht met, het milieu.
www.unesco.org/water/ihp

De **Intergouvernementele Oceanografische Commissie** (IOC) coördineert samen met haar partners de nationale programma's voor oceaanobservatie en -onderzoek (in het kader van het Wereld Oceaan Observatie Systeem) en verzorgt een permanente 'bewaking' van de oceanen met als doel klimaatveranderingen beter en sneller te kunnen signaleren, mariene ecosystemen en hulpbronnen beter te kunnen beheren en tijdig te

kunnen waarschuwen voor tsunami's en soortgelijke natuurrampen. Daarnaast houdt de IOC zich bezig met de verbetering van nationale ontwikkelings- en beleidsplannen voor zeeën en kustgebieden.
www.ioc.unesco.org

Het **Internationaal Geologisch Correlatieprogramma** (IGCP) is een samenwerking tussen UNESCO en de Internationale Unie voor Geologische Wetenschappen. Wetenschappers uit meer dan 150 landen ontwikkelen technieken voor het onderzoek naar, en de evaluatie van, essentiële hulpbronnen (energie en mineralen). Hun doel is de kennis over de geologische processen op aarde te vergroten – met inbegrip van de evolutie van biodiversiteit doorheen de geologische tijd – en het risico op natuurrampen in ontwikkelingslanden te verkleinen.
www.unesco.org/science/earth

Het project voor **Lokale en Inheemse Kennissystemen** (LINKS) kent de landelijke gemeenschappen een belangrijke plaats toe binnen duurzame ontwikkeling door voor het beheer van natuurlijke hulpbronnen een beroep te doen op de kennis en kunde van de inheemse bevolking op het vlak van culturele en biologische diversiteit.
www.unesco.org/links

De **Commissie voor Ethiek van Wetenschappelijke Kennis en Technologie** (COMEST) bestaat uit gerenommeerde intellectuelen en wetenschappers. De commissie heeft al ethische richtlijnen ontwikkeld op het gebied van zoetwater, energie en de informatiemaatschappij, en bestudeert momenteel de ethische vraagstukken in verband met milieu en duurzame ontwikkeling. Verder promoot zij de scholing van wetenschappers op het vlak van milieu-ethiek.
www.unesco.org/ethics

De **Conventie betreffende de Bescherming van Cultureel en Natuurlijk Werelderfgoed** – of kortweg Werelderfgoedconventie – is gebaseerd op de gedachte dat sommige plaatsen en monumenten een uitzonderlijke universele waarde hebben en dus deel moeten uitmaken van het gemeenschappelijke erfgoed van de mensheid. Recent worden er veel inspanningen geleverd ter behoud van de uitzonderlijke biodiversiteit in natuurlijke werelderfgoedsites en is er toegenomen aandacht voor de link tussen biodiversiteit en duurzaam toerisme op werelderfgoedsites en voor de ontwikkeling van zogenaamde culturele landschappen waar een sterke band bestaat tussen biologische en culturele diversiteit.
http://whc.unesco.org

In natuurlijke werelderfgoedsites gaat veel aandacht naar het beschermen van biodiversiteit.

Als leidinggevend agentschap van het VN Decennium voor Educatie voor Duurzame Ontwikkeling (2005-2014) zorgt UNESCO via formeel en non-formeel onderwijs voor het vergroten van het bewustzijn omtrent biodiversiteit.

Ook op het terrein zelf draagt UNESCO bij tot het behoud van biodiversiteit en het duurzaam gebruik ervan. In natuurlijke werelderfgoedsites wordt biodiversiteit van uitzonderlijke universele waarde beschermd volgens de bepalingen van de Werelderfgoedconventie. En in het wereldwijd netwerk van biosfeerreservaten wordt de bescherming van biodiversiteit geïntegreerd met de economische en sociale ontwikkeling van gemeenschappen en met het voeren van wetenschappelijk onderzoek naar het leefmilieu.

Naar aanleiding van het Internationaal Jaar van de Biodiversiteit bevestigt UNESCO dat ze zich zal blijven inzetten om een geïntegreerde en veelzijdige benadering van biodiversiteit ingang te doen vinden van het lokaal tot het mondiaal niveau. Daarvoor zal ze haar samenwerking bestendigen met regeringen, wetenschappers, de industrie en het middenveld. ■

Actie voor biodiversiteit

TEKST: MARINO BULTINCK

Willen we het tij doen keren en biodiversiteit laten floreren, dan moet iedereen - van beleidsmaker over bedrijfsleider tot burger - zijn verantwoordelijkheid nemen.

Privé-bedrijven, landeigenaren, vissers en boeren oefenen het merendeel van de activiteiten uit die de biodiversiteit aantasten. Regeringen moeten blijk geven van leiderschap, in het bijzonder door het vaststellen van regels die het gebruik van natuurlijke hulpbronnen in goede banen leiden en door de bescherming van de biodiversiteit in de gebieden waar zij directe controle hebben over het land en water. Dit is ook het uitgangspunt van de *Verdrag inzake biologische diversiteit* (zie kader) die regeringen aanzet om maatregelen te nemen om biodiversiteit te beschermen en er op een duurzame manier mee om te springen. Landen die zijn aangesloten bij de conventie moeten nationale strategieën en actieplannen inzake biodiversiteit ontwikkelen en deze integreren in het bredere beleid voor milieu en ontwikkeling. Dit is vooral van belang voor sectoren als bosbouw, landbouw, visserij, energie, vervoer en ruimtelijke ordening.

Landen die toetreden tot het verdrag verbinden zich tot het:

- Identificeren van, en toezicht houden op, de belangrijke bestanddelen van de biologische diversiteit die moet worden behouden en duurzaam gebruikt
- Oprichten van beschermde gebieden om de biologische diversiteit te behouden en het bevorderen van milieuvriendelijke ontwikkeling rond deze gebieden
- Sanering en herstel van aangetaste ecosystemen en de bevordering van het herstel van bedreigde soorten in samenwerking met de lokale bewoners
- Beheersing van de risico's van door biotechnologie gemodificeerde organismen

Landbouw is een van de sectoren die de biodiversiteit het meest aantasten.

- Respecteren, behouden en handhaven van de traditionele kennis m.b.t. het duurzaam gebruik van biologische diversiteit met de betrokkenheid van de inheemse volkeren en lokale gemeenschappen
- Voorkomen van de invoering, controleren en uitroeien van uitheemse soorten die een bedreiging kunnen vormen voor ecosystemen, habitats of soorten
- Bevorderen van participatie van het publiek, met name als het gaat om de beoordeling van de milieueffecten van bouw- en ontwikkelingsprojecten die de biologische diversiteit bedreigen
- Voorlichten van mensen en het verhogen van het bewustzijn over het belang van de biologische diversiteit en de noodzaak om het te behouden
- Rapporteren over de manier waarop wordt voldaan aan de doelstellingen inzake biodiversiteit ▸

Onderneem zelf actie voor biodiversiteit

Wij hebben met zijn allen, als individuele consumenten, de sleutel in handen tot het behoud van biodiversiteit. De keuzes die we maken over welke producten we kopen, hoe we onze vrije tijd doorbrengen, hoe we ons naar het werk verplaatsen, hoe we met ons huisafval omspringen enz... hebben een invloed op onze leefomgeving en op de biologische diversiteit.

In het kader van het Internationaal Jaar van de Biodiversiteit stelde het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen een handig boekje samen met 366 leuke, creatieve of educatieve tips die je aanzetten om de biodiversiteit te ontdekken en je er steeds meer voor in te zetten. Je kan het gratis bestellen via onderstaande link.

Wil je je uitdrukkelijk profileren als iemand die zich inzet voor biodiversiteit en nog meer concrete tips krijgen over wat je zelf in je dagdagelijks leven kan doen om het leven op aarde te verzekeren, dan kan je je aansluiten

bij de campagne *Ik geef leven aan mijn planeet*. Al meer dan 10.000 landgenoten gingen een persoonlijk engagement aan om zich meer in te zetten voor biodiversiteit.

www.biodiv2010.be
www.geeflevenaanmijnplaneet.be

Verdrag inzake biologische diversiteit

In 1992 vond de grootste bijeenkomst van wereldleiders ooit plaats op de VN-Conferentie over Milieu en Ontwikkeling in Rio de Janeiro, Brazilië. Een historische reeks overeenkomsten werd er ondertekend, waaronder twee bindende overeenkomsten, het *Verdrag inzake klimaatverandering*, die doelstellingen oplegt voor industriële en andere emissies van broeikasgassen, en het *Verdrag inzake biologische diversiteit*, de eerste wereldwijde overeenkomst inzake de instandhouding en het duurzaam gebruik van biologische diversiteit. Het verdrag over biodiversiteit vond snel breed ingang. Meer dan 150 regeringen ondertekenden het document op de conferentie in Rio, en inmiddels zijn 193 landen partij van het verdrag.

Het verdrag heeft drie hoofddoelen:

- Het behoud van de biodiversiteit
- Duurzaam gebruik van de componenten van de biodiversiteit
- Het op een eerlijke en billijke wijze delen van de voordelen die voortvloeien uit het commerciële en andere gebruik van genetische hulpbronnen

Het verdrag erkent – en dat voor het eerst – dat het behoud van de biologische diversiteit "een gemeenschappelijke zorg voor de mensheid" is en een integraal onderdeel van het ontwikkelingsproces. De overeenkomst heeft betrekking op alle ecosystemen, soorten en genetische hulpbronnen. Het verdrag verbindt de traditionele inspanningen voor natuurbescherming met de economische doelstelling van het duurzaam gebruik van biologische hulpbronnen. Het formuleert principes voor de eerlijke en billijke verdeling van de voordelen die voortvloeien uit het gebruik van genetische hulpbronnen, met name toepassingen die zijn bestemd voor commercieel gebruik. Het heeft ook betrekking op het snel groeiende gebied van de biotechnologie, de aanpak van de ontwikkeling en overdracht van technologie, verdeling van voordelen en bioveiligheid. Belangrijk is dat de overeenkomst bindend is; landen die lid worden zijn verplicht om de bepalingen ervan te volgen en toe te passen.

Het verdrag biedt besluitvormers richtlijnen op basis van het voorzorgsbeginsel: wanneer er een dreiging is van significante vermindering of verlies van de biologische diversiteit, mag het ontbreken van volledige wetenschappelijke zekerheid niet worden gebruikt als een reden voor het uitstellen van maatregelen ter voorkoming of beperking van die dreiging. Het verdrag erkent dat er aanzienlijke investeringen nodig zijn om de biologische diversiteit te behouden. Het stelt echter, dat het behoud ons grote ecologische, economische en sociale voordelen in ruil zal opleveren.

Regeringen moeten weliswaar de leiding in handen nemen maar het is van groot belang om andere sectoren te betrekken bij de inspanningen ten voordele van biodiversiteit. Het zijn tenslotte de keuzes en het gedrag van miljarden individuen die uiteindelijk zullen bepalen of de biodiversiteit al dan niet behouden blijft en duurzaam wordt gebruikt.

BEDRIJVEN BESEFFEN BELANG

Economie is de dominante kracht op het wereldtoneel. Het is belangrijker dan ooit om bedrijven te betrekken bij de bescherming van het milieu en het duurzaam gebruik van de natuur. Sommige bedrijven halen meer inkomsten binnen dan sommige landen en hun invloed is immens. Positief is alvast dat steeds meer bedrijven de principes van duurzame ontwikkeling toepassen op hun werking. Bedrijven zoeken actief naar manieren om winst te maken en toch hun impact op het milieu te verkleinen. Ze beschouwen duurzame ontwikkeling als een garantie op succes op lange termijn omdat het goodwill creëert bij zakenpartners, werknemers en consumenten.

Lokale gemeenschappen spelen eveneens een voorname rol. Zij zijn immers de echte 'beheerders' van de ecosystemen waarin ze leven. Veel projecten die de voorbije jaren zijn geïmplementeerd, danken hun succes aan de betrokkenheid van lokale gemeenschappen bij het duurzaam beheer van biodiversiteit.

De kleine keuzes die individuen maken hebben soms een grote impact op biodiversiteit.

De ultieme beslissing over het behoud van biodiversiteit ligt echter bij de individuele burger. De kleine keuzes die individuen maken hebben samen een grote impact. Het is de persoonlijke consumptie die de ontwikkeling stuurt en beslist over hoe de natuur gebruikt wordt. Door goed na te denken over welke producten je koopt en welke beleidskeuzes je steunt, kan je als burger helpen om de wereld in de richting van duurzame ontwikkeling te sturen. Het is de verantwoordelijkheid van regeringen, bedrijven en anderen om mensen te informeren maar uiteindelijk zijn het de individuele keuzes, elke dag gemaakt door miljarden mensen, die de doorslag geven. ■

Studenten International Educating Class geloven in verandering

TEKST: LIESBETH SPANJERS

Een internationale studentengroep werkte een veelzijdig project in Leuven uit waarin het gedachtegoed van UNESCO centraal stond.

Het Leuven Education College (LEC) van Groep T organiseert dit semester voor de tweede keer het Postgraduate International Educating Class (PIEC) . Dat programma is erg internationaal met studenten uit België, Kameroen, China, Zuid-Korea, Pakistan en Indonesië. De studenten volgen les in het Engels. De opleiding wil door een gevarieerd aanbod van cursussen de studenten de kans geven om te groeien wat betreft kennis, vaardigheden en waarden. Voor een van hun vakken lieten ze afgelopen semester hun eigen invulling van de waarden van UNESCO zien in een groots opgezet project.

Het project van de studenten kreeg de ronkende titel "bewustwording" mee. De studenten willen zelf bewuster worden en anderen bewuster maken van het belang van de vijf grote thema's waar UNESCO rond werkt, namelijk onderwijs (zorg), natuurwetenschappen (duurzame ontwikkeling), sociale en humane wetenschappen (rechtvaardigheid), cultuur (diversiteit) en communicatie en informatie (empowerment). Rond elk van deze thema's werd gewerkt in een of meerdere subprojecten. We zetten ze hieronder op een rijtje. Ook leuk om te weten is dat net deze thema's de basis zullen vormen voor het nieuwe en tweede deel van het PIEC programma dat in september van start gaat.

THEMA ONDERWIJS (ZORG): LESMARATHON

In het kader van het thema onderwijs organiseerden de studenten een 24 uur durende lesmarathon op 19 mei 2010. Ze nodigden sprekers uit met diverse achtergronden. De lesinhoud werd zorgvuldig gekozen op basis van de vijf werkgebieden van UNESCO. Walter Lerouge, voorzitter van de Vlaamse UNESCO Commissie gaf een lezing over persvrijheid. Mohammed Ridouani, schepen van onderwijs in Leuven, gaf een uiteenzetting over het buddyproject in Leuven. Dat is een samenwerking tussen lerarenopleidingen en huiswerkklasjes, waardoor kinderen met leermoeilijkheden en leerachterstanden extra hulp krijgen om betere kansen te krijgen in onderwijs en werk. Evelien van Vessem, hoofdredacteur van Cinémagie wijdde de studenten in in de esthetiek van filmische beelden. Ook 's nachts gingen de lessen door met onder andere capoeira dansen, een Afrikaanse film, een groepsdiscussie over empowerment van vrouwen in de wereld, de geschiedenis van games in het onderwijs, enz…

Met UNESCO geassocieerde scholen willen het wereldbeeld van studenten verruimen.

"Studenten wilden zichzelf en anderen bewuster maken van waar UNESCO voor staat"

THEMA NATUURWETENSCHAPPEN (DUURZAME ONTWIKKELING): RECYCLITHOPIA

Een groepje studenten ging aan de slag met gerecycleerd materiaal. Ze verzorgden een workshop knutselen met herbruikbaar materiaal in de naschoolse opvang van de kinderwerking Fabota in Leuven. Fabota bevindt zich in het noordwestelijke deel van Leuven waar heel wat gezinnen in achtergestelde sociale situaties wonen. De buurtkinderen tussen 2,5 en 14 jaar hebben vaak leerachterstand en/of problemen op school. De studenten van PIEC wilden graag kennis maken met deze kinderen en hen een aangename namiddag bezorgen door met hen te knutselen. Door de keuze van het gerecycleerd materiaal konden de studenten nog een boodschap i.v.m. duurzaamheid meegeven aan de kinderen. De kinderen genoten heel erg van de tentoonstelling die de studenten met hun werk en met foto's van de namiddag maakten en die te bezoeken was tijdens de lesmarathon van 19 mei. De kinderen zijn allemaal op bezoek geweest op Groep T om hun werkjes te bewonderen.

De studenten van het PIEC programma zijn ervan bewust dat er ook in België kinderen in achtergestelde sociale situaties bestaan en ze vonden het een goede ervaring om, al was het maar op een kleine schaal, de kinderen van Fabota een succeservaring te geven.

THEMA SOCIALE EN HUMANE WETENSCHAPPEN (RECHTVAARDIGHEID): POVERELLO

Armoede bestaat, ook in Leuven. Daar wilden de studenten van PIEC graag op kleine schaal iets aan doen. Poverello Leuven is een organisatie die onder andere warme maaltijden voorziet voor een vijftigtal mensen per dag tegen betaling van 1 euro. De studenten zijn allemaal een dag gaan helpen met het koken en serveren van deze maaltijden. Het was een interessant project om de hele groep van PIEC studenten ervan bewust te maken dat armoede ook in westerse landen bestaat.

THEMA CULTUUR

Op 17 mei organiseerden de studenten een culturele avond in de fakbar van Groep T. Op de tonen van wereldmuziek werd gedanst, werden exotische cocktails gedronken en werd vooral gezellig gebabbeld. Geen doordeweekse fuif dus, maar een echt multicultureel feest voor en door een multicultureel publiek.

THEMA COMMUNICATIE EN INFORMATIE (EMPOWERMENT): STATIONSBUURT

Naast het project bij Poverello kregen de studenten ook zin om iets te doen voor de veiligheid van voetgangers in de Leuvense stationsbuurt. Ze kwamen op dat idee, nadat iemand van het PIEC programma op die plek bijna omver gereden werd op weg naar de les. Het project kreeg meer inhoud toen de studenten zich afvroegen hoe moeilijk de verkeerssituatie dan moet zijn voor blinden en slechtzienden. Ze gingen op zoek naar informatie bij specialisten in de verkeerskunde, zochten op internet naar verschillende visies op veilig verkeer, gingen praten met de organisatie voor blinden en slechtzienden Licht en Liefde. Toen bleek dat blinden en slechtzienden inderdaad slechte ervaringen hebben met veiligheid in de stationsbuurt, besloten de studenten tot actie over te gaan, in samenwerking met Licht en Liefde.

Een blinde man en een slechtziende vrouw komen uit het station en willen een broodje kopen. Daarvoor moeten ze oversteken. Dat doen ze twee keer: de eerste keer gewoon zonder meer, de tweede keer rolden de studenten een zelfgemaakt zebrapad voor hen uit. Nadien interviewden ze de 'acteurs' om te peilen naar hun ervaringen. Dit hele verhaal werd gefilmd door de studenten zelf, maar ook door de lokale TV. Deze filmpjes worden, als bewustwordingsactie, samen met een voorstel van de studenten ter verbetering van de verkeersveiligheid voor blinden en slechtzienden, bezorgd aan de bevoegde stadsdiensten.

STEUN VOOR ETHIOPIË

Naast bewustwording had het project nog een ander doel, namelijk geld inzamelen voor een schooltje in Ethiopië. De Hanna Mariam Kindergarten and Primary School werd opgericht door Assy Melaku, alumnus van het PIEC programma en de studenten van dit jaar wilden haar engagement steunen. In juli gaan een paar docenten en studenten naar Ethiopië om er training te geven aan de plaatselijke leerkrachten, in vakken als kunst, ICT, enz… Groep T schonk ook een aantal computers aan de school. De opbrengst van de culturele avond en van de lesmarathon gaan integraal naar de aankoop van didactisch materiaal voor de school.

Als kers op de taart schreef Pierre Guillaume, een student van PIEC, een lied voor het hele project. Alle studenten zongen het refrein in een als studio ingericht klaslokaal op Groep T. Ook de decaan en een docent zongen mee uit sympathie! Ook zij geloven in verandering, want dat is wat de studenten zingen: "I want to change, this is our chance". ■

UNESCO ASPnet in Vlaanderen

Groep T Leuven Education College is de enige lerarenopleiding in Vlaanderen die behoort tot het wereldwijd netwerk van met UNESCO geassocieerde scholen (ASPnet). Dit netwerk verenigt scholen die innovatieve projecten en leermethoden ontwikkelen waarin het gedachtegoed van UNESCO centraal staat en die het wereldbeeld van leerlingen verruimen om hen beter voor te bereiden op actieve deelname aan het maatschappelijk leven in een steeds complexer wordende samenleving. Het telt meer dan 8.000 onderwijsinstellingen in 179 landen, gaande van basisonderwijs tot lerarenopleidingen.

In Vlaanderen zijn tien scholen erkend als ASPnet-school, samen goed voor 7.585 leerlingen en 925 docenten. Naast Groep T Leuven Education College gaat het om 't Schoolhuis (Opwijk), Heilig Graf (Turnhout), BS Koekelberg, KA1 Pitzemburg (Mechelen), Koninklijk Atheneum Toverfluit (Brussel), Koninklijk Atheneum Vilvoorde, Koninklijk Lyceum Antwerpen, Koninklijk Atheneum Koekelberg en Koninklijk Atheneum Deinze.

Organisatie van de Verenigde Naties voor Onderwijs, Wetenschap en Cultuur

met UNESCO Geassocieerde Scholen

Erfgoedbeleid in **Brugge** onder de loep

TEKST: PIET GELEYNS *

Een delegatie van UNESCO en ICOMOS bezocht Brugge om na te gaan of geplande bouwprojecten de werelderfgoedstatus van de stad niet in gevaar brengen.

Begin deze lente heeft een delegatie van het UNESCO Werelderfgoedcentrum en van ICOMOS (International Council for Monuments and Sites) een bezoek gebracht aan Brugge. Dit bezoek, een zogenaamde *reactive monitoring mission*, kwam er op verzoek van het UNESCO Werelderfgoedcomité. Tijdens haar bijeenkomst in de zomer van 2009 had het comité immers gevraagd om de algemene bewaringstoestand van Brugge te onderzoeken. Het comité wilde ook dat twee projecten in het bijzonder onderzocht zouden worden:

- Het project voor de restauratie en uitbreiding van de huizen 'Casselberg/ Zeven Torens/ 't Frans Schild' in de Hoogstraat (vlakbij de Burg, in het centrum van de stad).
- Het project voor een 'Museum of History' (MOH) op de site van Oud Sint-Jan aan de Zonnekemeers.

INITIATIEF VAN LOKALE ERFGOEDVERENIGINGEN

Deze projecten waren onder de aandacht gebracht van het Werelderfgoedcomité door twee lokale verenigingen. Marcus Gerards, enerzijds, is een stichting die al sinds de jaren 1960 ijvert voor het Brugse erfgoed. Voorzitter van de vzw Marcus Gerards is Andries Van den Abeele, ere-voorzitter van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen. Het Erfgoedforum Brugge vzw, anderzijds, is ontstaan naar aanleiding van het project voor het MOH met bijhorende ondergrondse parking op de site van Oud Sint-Jan. De actiegroep tegen het MOH heeft zich inmiddels omgevormd tot een platform dat strijdt tegen de bedreiging van waardevol erfgoed, en zich inzet voor typische stadsgezichten en het woonklimaat in de Brugse binnenstad.

Beide verenigingen hadden in verschillende brieven aan UNESCO hun bezorgdheid geuit bij een aantal recente projecten in en rond de Brugse binnenstad. De plannen rond het MOH en het hotel Casselbergh werden daarbij met name aangeklaagd. Meer algemeen werden ook vragen gesteld bij de algemene visie die de Vlaamse Overheid en het stadsbestuur van Brugge hanteren in hun onroerend erfgoedbeleid. Marcus Gerards bijvoorbeeld is van oordeel dat de hele Brugse binnenstad, gelet op haar erkenning als Werelderfgoed, beschermd zou moeten zijn. Momenteel zijn een vijfhonderdtal panden, op een totaal van 10.000, beschermd. Bovendien staan ongeveer 3.500 panden op de inventaris van het bouwkundig erfgoed.

OFFICIEEL BEZOEK VAN ERFGOEDEXPERTS

Van 23 tot 26 maart 2010 kreeg Brugge bezoek van een delegatie die bestond uit drie personen: een medewerker van het Werelderfgoedcentrum en twee afgevaardigden van ICOMOS International.

De delegatieleden werden aan de vooravond van het bezoek ontvangen op het stadhuis. Dit was ook de plaats waar dinsdagochtend het officiële luik van de missie werd afgetrapt met een rondvaart over de Brugse Reien. Bedoeling was om de delegatieleden op een aangename en ontspannen manier kennis te laten maken met het centrum van Brugge. Tijdens de rondvaart werd bewust gefocust op eigentijdse ingrepen in het historische weefsel sinds het einde van de Tweede Wereldoorlog. Tegelijkertijd werd ook, voor zover mogelijk, ingegaan op geplande projecten. Hier zou in de loop van het bezoek nog op teruggekomen worden, maar op die manier zouden de delegatieleden het project misschien beter kunnen situeren. ▸

Een van de vragen is of de hele Brugse binnenstad moet beschermd worden.

De rondvaart werd na een uurtje afgerond in het voormalige begijnhof "Ten Wijngaerde", waar de delegatie ontvangen werd door de zusters Benedictinessen. De voormiddag werd besloten met een wandeling, terug naar het centrum van de stad. Onderweg werd opnieuw de aandacht gevestigd op een aantal opmerkelijke projecten van de laatste decennia.

In de namiddag stonden verschillende presentaties op het programma, zowel door het stadsbestuur als door het agentschap Ruimte en Erfgoed. Er werd met name ingegaan op het onroerend erfgoedbeleid in Vlaanderen en in Brugge, en op geslaagde en minder geslaagde naoorlogse projecten in de Brugse binnenstad. De namiddag werd afgerond met een gesprek met vertegenwoordigers van Marcus Gerards en Erfgoedforum Brugge. Het was immers de uitdrukkelijke wens van de delegatieleden om ook met deze verenigingen in contact te kunnen treden.

AANDACHT VOOR GECONTESTEERDE PROJECTEN

Tijdens de tweede dag van het officiële bezoek werd vooral gefocust op de gecontesteerde projecten. Om die reden werd veel tijd uitgetrokken voor plaatsbezoeken aan de site van Oud Sint-Jan, en aan het grand hotel Casselbergh. Op het terrein van het vroegere Sint-Janshospitaal werd de geschiedenis van het project van het Museum of History toegelicht, met inbegrip van de laatste ontwikkelingen in het dossier: de initiatiefnemers hebben immers, onder druk van protestacties, gekozen voor een andere locatie. In het hotel Casselbergh werden de indrukwekkende gerestaureerde panden langs de Hoogstraat bezocht, en ook – en vooral – de nieuwe vleugel aan de achterzijde, langs de Reien.

Naast deze twee projecten werd er ook tot laat in de avond gepraat over andere recente en toekomstige projecten in de Brugse binnenstad. Bij een tweetal projecten bleek duidelijk dat de delegatie een aantal reserves had. Het gaat enerzijds om de ontwikkelingen langs de spoorlijn Oostende-Gent, ten zuiden van het station, en anderzijds om het toekomstige gebouw van het Rijksarchief, langs de Coupure in de binnenstad.

TOEKOMSTIGE PROJECTEN ONDER DE LOEP

Het stedenbouwkundige project langs de sporen voorziet in een ontwikkeling in drie lagen, waarbij een relatief lage sokkel langs de zijde van de binnenstad gesitueerd zou worden. Hierop komt dan, een beetje teruggetrokken, een rij met lagere torenvolumes. Aan de kant van de sporen, ten slotte, zouden naar Brugse normen relatief hoge torens op deze sokkel ingeplant worden. Hoewel dit project buiten de Werelderfgoedzone ligt – zelfs buiten de bufferzone! –, waren de delegatieleden duidelijk bevreesd voor de visuele impact op de binnenstad van deze ontwikkeling aan de rand. Ze drongen er daarom op aan dat er visuele impactstudies uitgevoerd zouden worden, vooraleer het project verder gezet zou worden (momenteel is de eerste fase in uitvoering).

Het Rijksarchief komt gedeeltelijk op de plaats van een kloostervleugel zonder enige erfgoedwaarde. Omdat het gaat om vreemd volume in het Brugse stadsweefsel, een gesloten volume waarin archieven veilig opgeslagen kunnen worden, hebben de architecten ook gekozen voor een enigszins teruggetrokken inplanting op het perceel. Het was duidelijk dat de delegatieleden betreurden dat hiermee de historische straatwand en percelering doorbroken werd.

De afbakening van de werelderfgoedzone in Brugge.

In de vooravond werd de bespreking van deze eigentijdse projecten nog anderhalf uur onderbroken voor een gesprek met de raadgevende Commissie Stedenschoon. Deze stedelijke commissie adviseert het stadsbestuur bij het afleveren van stedenbouwkundige vergunningen in de binnenstad. Het advies van de commissie is niet-bindend. Net zoals de vertegenwoordigers van de twee erfgoedverenigingen, de avond voordien, werden ook de leden van de Commissie Stedenschoon door de delegatie ondervraagd over hun visie op het erfgoedbeleid in Brugge.

Aan het eind van het bezoek, op donderdag, werden de laatste vragen gesteld en besproken. De burgemeester van Brugge en de schepen bevoegd voor Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed benadrukten dat Brugge wil samenwerken met UNESCO. Ook UNESCO gaf aan de Vlaamse Overheid en de stad Brugge te willen ondersteunen in hun inspanningen om het Brugse erfgoed te bewaren.

GEVOLGEN VOOR DE WERELDERFGOEDSTATUS?

Vermits het rapport van de missie nog niet verspreid is, weten we ook niet welke punten de delegatieleden zullen aanhalen. Bovendien moet het rapport worden bekrachtigd door het UNESCO-Werelderfgoedcomité. Het is niet onmogelijk dat een aantal zaken nog genuanceerd zullen worden, of dat er toch nog andere klemtonen gelegd zullen worden.

We kunnen echter wel al met zekerheid stellen dat Brugge niet onmiddellijk van de Werelderfgoedlijst zal worden geschrapt. Tot op heden zijn er immers nog maar twee sites van de lijst gehaald. Het eerste geval was merkwaardig genoeg op verzoek van de lidstaat zelf. UNESCO betreurde deze stap, maar heeft hier wel onmiddellijk gevolg aan gegeven. ▸

Het andere geval is genoegzaam bekend: vorig jaar werd de vallei van de Elbe in Dresden, na jarenlang aanslepende discussies, uiteindelijk toch van de lijst gehaald. Aan deze beslissing, die het gevolg was van aanslepende beheerproblemen, zijn jarenlange discussies, plaatsbezoeken en studies vooraf gegaan. UNESCO neemt een dergelijke beslissing met andere woorden niet lichtzinnig!

BEGELEIDING VOOR LIDSTATEN

De richtlijnen bij de Werelderfgoedconventie voorzien inderdaad in een aantal instrumenten om een scheefgegroeide situatie recht te zetten, en om lidstaten te ondersteunen en te begeleiden in een remediërend traject. De *reactive monitoring mission* die Brugge heeft bezocht, is een van die instrumenten die het comité kan gebruiken. Brugge staat trouwens niet alleen: afgelopen zomer heeft het Werelderfgoedcomité een gelijkaardig onderzoek gevraagd voor onder meer het historische centrum van Praag (Tsjechië), het culturele landschap van Sintra (Portugal) en het historische centrum van Sint-Petersburg (Russische Federatie).

De hier vermelde voorbeelden bewijzen dat Brugge zeker niet de enige site is die moeite heeft om haar werelderfgoedstatuut te paren aan de eisen die worden gesteld aan een leef- en woonomgeving in het begin van de 21ste eeuw. Ook Wenen, Londen en Bordeaux, om er maar een paar te noemen, maken al enkele jaren het voorwerp uit van verscherpt toezicht na problemen met hoogbouw in of in de onmiddellijke omgeving van Werelderfgoedsites. Ook erfgoedtoerisme wordt meer en meer beschouwd als een tweesnijdend zwaard (bijvoorbeeld in de Galapagos-eilanden).

VOORZICHTIGHEID IS GEBODEN

Hedendaagse ingrepen in een werelderfgoedomgeving liggen sowieso gevoelig binnen de Werelderfgoedconventie. Paragraaf 172 van de Richtlijnen bij de Werelderfgoedconventie (ed. januari 2008) stelt immers dat lidstaten ingrijpende projecten, die een impact kunnen hebben op de Uitzonderlijke Universele Waarde, op voorhand moeten voorleggen aan het Werelderfgoedcomité.

Dit punt kwam ook duidelijk aan bod tijdens het bezoek aan Brugge. De vertegenwoordiger van het Werelderfgoedcentrum benadrukte dat lidstaten eventuele projecten moeten voorleggen voor er een onomkeerbare beslissing wordt genomen (dus voor er een vergunning wordt afgeleverd). Binnen de Vlaamse context is dit niet eenvoudig, omdat het behandelen van een vergunningsaanvraag binnen strikte termijnen moet worden afgehandeld, zoniet betekent dit een weigering. In sommige gevallen bedraagt die termijn bijvoorbeeld maar 75 dagen. Dit betekent dat de behandelingstermijn voor het Werelderfgoedcentrum, dat optreedt als secretariaat voor het Werelderfgoedcomité, in de praktijk hooguit 30 dagen kan bedragen. Deze termijn is vergelijkbaar met de tijd die eventuele andere Vlaamse agentschappen krijgen om hun advies te formuleren. Dit lijkt erg krap, zeker als UNESCO ook nog adviesverlenende instanties inschakelt (met name ICOMOS, ICCROM of IUCN). Het wordt helemaal problematisch wanneer rekening wordt gehouden met de beperkte bevoegdheden van het Werelderfgoedcentrum: in complexe gevallen zal een voorgelegd dossier immers doorgeschoven moeten worden naar het Werelderfgoedcomité, dat in principe maar één keer per jaar samen komt…

De toekomst zal moeten uitwijzen of dit voorschrift in de praktijk kan werken. Aan het eind van het bezoek heeft het stadsbestuur alleszins benadrukt dat het bereid is om projecten voor te leggen voor zover

Lokale erfgoedverenigingen ijveren voor het behoud van typische stadsgezichten.

mogelijk. Hierover werden zelfs een aantal voorlopige werkafspraken gemaakt. Om tijd te winnen zal bijvoorbeeld maximaal gebruik gemaakt worden van elektronische hulpmiddelen (e-mail, inscannen van documenten e.d.). Aansluitend bij het bezoek aan Brugge werd trouwens een eerste dossier, m.b.t. de oprichting van twee windturbines aan de noordrand van het stadscentrum, aan UNESCO bezorgd. Het advies vanwege het Werelderfgoedcentrum, na consultatie met ICOMOS, werd binnen de vier weken aan Ruimte en Erfgoed bezorgd. De eerste ervaring is m.a.w. positief.

HOE MOET HET NU VERDER?

Op 6 april jl. hebben Ruimte en Erfgoed en de stad Brugge het gedetailleerde *report on the state of conservation* via de permanente vertegenwoordiging van de Vlaamse Regering in Frankrijk en de permanente vertegenwoordiging van België bij UNESCO aan het UNESCO Werelderfgoedcomité bezorgd. Het Werelderfgoedcomité zal het ingediende rapport over de bewaringstoestand en het missieverslag bespreken tijdens haar 34ste bijeenkomst in Brasilia, van 25 juli tot 3 augustus 2010. In functie van de aanbevelingen zal moeten worden bekeken wat de volgende stappen zullen zijn.

Het staat wel vast dat de Vlaamse Overheid en de lokale besturen van gemeentes met Werelderfgoed in de toekomst meer aandacht zullen moeten besteden aan terugkoppeling met het Werelderfgoedcentrum. Brugge vervult hierin noodgedwongen een voortrekkersrol, maar andere gemeentes kunnen hier – net als Brugge – lering uit trekken: ook zij zullen bij belangrijke projecten meer nog dan vroeger de afweging moeten maken of er sprake is van impact op de werelderfgoederen op hun grondgebied. Voor de Vlaamse Overheid ligt hier een belangrijke sensibilisatierol. ■

* Piet Geleyns is ingenieur-architect, met een postgraduaat in de monumentenzorg. Hij werkt bij het agentschap Ruimte en Erfgoed, als aanspreekpunt voor het UNESCO-werelderfgoed in Vlaanderen.

BOEKEN / BROCHURES

Climate Change and Arctic Sustainable Development

Het Noordpoolgebied is onderhevig aan snelle en dramatische milieu- en sociale veranderingen als gevolg van de klimaatverandering. Dit heeft consequenties voor de hele planeet, aangezien de verandering zich wereldwijd verspreid via onderling verbonden netwerken van milieu-, culturele, economische en politieke aard. Inmiddels is het voornaamste aandachtpunt van het wetenschappelijk onderzoek verschoven van het ontcijferen van oorzaken en de monitoring van trends, naar de ontwikkeling van strategieën voor het reageren op, en de aanpassing aan, de klimaatverandering.
Maar om de ingrijpende aard van de gevolgen van klimaatverandering te begrijpen en de complexiteit van de aanpassing eraan, is een interdisciplinaire aanpak vereist. UNESCO is uniek binnen het systeem van de Verenigde Naties omdat het de domeinen van de natuurwetenschappen, sociale wetenschappen, cultuur, onderwijs en communicatie combineert. Dit brede mandaat zorgt ervoor dat UNESCO een lans breekt voor de geïntegreerde aanpak van de monitoring van, en aanpassing aan, de klimaatverandering in het Noordpoolgebied, en voor het bevorderen van de dialoog tussen wetenschappers, circumpolaire gemeenschappen en beleidsmakers.
Dit boek bundelt de kennis, de bekommernissen en de visies van vooraanstaande wetenschappers gespecialiseerd in het Noordpoolgebied. Het gaat om vorsers uit de natuur- en sociale wetenschappen, om prominente inheemse leiders van volken als de Chukchi, Even, Inuit en Saami en om internationale experts op het gebied van onderwijs, gezondheid en ethiek. Ze benadrukken de dringende noodzaak voor een duurzame, interdisciplinaire benadering onder leiding van alle betrokkenen, van het toezicht, het beheer van, en het reageren op, klimaatverandering in het Noordpoolgebied.
http://publishing.unesco.org/details.aspx?Code_Livre=4722

Recht door zee

Sinds 2005 biedt Vlaanderen huisvesting en ondersteuning aan het UNESCO/IOC Project Office for IODE in Oostende. Dit centrum levert een belangrijke bijdrage aan de ontwikkeling van de internationale oceanografie en aan de bevordering van het duurzaam gebruik en de ontwikkeling van kustgebieden. Een brochure van het UNESCO Platform Vlaanderen legt uit hoe dit allemaal in zijn werk gaat en schetst het ruimere kader waarin het centrum voor oceanografisch databeheer actief is.
Het centrum in Oostende, dat ook als het IODE Project Office bekendstaat, is in de eerste plaats een opleidingscentrum waar data- en informatiebeheerders uit voornamelijk ontwikkelingslanden de nodige kennis en vaardigheden komen opdoen om te functioneren in de internationale context van de oceanografie en de zeewetenschappen. Het is tevens een ontmoetingsplaats voor onderzoekers om gemeenschappelijke projecten uit te werken en nieuwe technologieën en ontwikkelingen uit te testen.
De brochure Recht door zee illustreert de werking en het belang van het IODE Project Office door een aantal concrete realisaties voor te stellen, zoals de eerste kustatlas voor Afrika die een waardevol instrument is om de kusten aldaar op een duurzame manier te beheren, de bijdrage van het IODE Project Office tot de ontwikkeling en de implementering van een wereldwijd tsunamiwaarschuwingssysteen, en het opzetten van een systeem dat een schat aan oceanografische data van over de hele wereld ontsluit waardoor onderzoekers veel efficiënter kunnen werken.
Naar aanleiding van de vijftigste verjaardag van de Intergouvernementele Oceanografische Commissie van UNESCO (IOC), de internationale koepel waaronder het IODE Project Office valt, legt de brochure verder uit waarom dit wereldwijd het belangrijkste orgaan is voor de studie van de oceanen en beschrijft ze de rol ervan in de ontwikkeling van de oceanografie die evolueerde van een wetenschap die lokale processen bestudeerde naar een discipline die volledige oceanen en wereldwijde processen beschrijft.

De brochure *Recht door zee, de bijdrage van Vlaanderen en het UNESCO/IOC Project Office for IODE tot de internationale oceanografie en het duurzaam gebruik en de ontwikkeling van kustgebieden* is gratis te verkrijgen via info@unesco-vlaanderen.be

De voorgestelde titels die door UNESCO zijn uitgegeven, kan je snel, veilig en gemakkelijk bestellen via de website die onder elk stuk vermeld is. Een compleet overzicht van de andere publicaties van de UNESCO kan je raadplegen op http://publishing.unesco.org

De boeken kan je ook consulteren in ons documentatiecentrum gevestigd op Zeelaan 24 in Koksijde. Een afspraak maken kan via 058 52 36 41 of info@unesco-vlaanderen.be

kalender

JULI
03 Internationale dag van de coöperatieven
11 Wereldbevolkingsdag

AUGUSTUS
09 Internationale dag van de inheemse volkeren van de wereld
12 Internationale dag van de jeugd
23 Internationale dag ter herrinering van de slavenhandel en zijn afschaffing

SEPTEMBER
08 Internationale dag van de alfabetisering
12 Internationale dag van de democratie
16 Internationale dag voor de bescherming van de ozonlaag
21 Internationale dag van de vrede

UNESCO
Organisatie
van de Verenigde Naties
voor Onderwijs,
Wetenschap en Cultuur

UNESCO@vlaanderen
UNESCO Platform Vlaanderen vzw

WWW.UNESCO-VLAANDEREN.BE